

ПРАВИЛА за търговия с електрическа енергия

Издадени от Държавната комисия за енергийно и водно регулиране,
обн., ДВ, бр. 66 от 26.07.2013 г., в сила от 26.07.2013 г.,
изм. и доп., бр. 39 от 9.05.2014 г., **бр. 90 от 20.11.2015 г., в сила от
20.11.2015 г.**

Глава първа ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. (1) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Тези Правила за търговия с електрическа енергия, наричани по-нататък "правила", регламентират:

1. структурата на пазара на електрическа енергия;
2. условията за участие в пазара на електрическа енергия;
3. (изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) правилата за сключване на сделки за електрическа енергия чрез двустранни договори по регулирани и свободно договорени цени;
4. (**изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.**) сделките на борсовия пазар на електрическа енергия;
5. правилата за регистриране на координатори на балансиращи групи, доставчици на допълнителни услуги и доставчици на балансираща енергия;
6. (изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) процедурите за регистриране на почасови графици и извършване на сетълмент между търговските участници и независимия преносен оператор;
7. изискванията за предаването на данни за измерени количества електрическа енергия към независимия преносен оператор и координатори на балансиращи групи;
8. изискванията за обмен на данни между търговските участници;
9. правилата за организация на пазара на балансираща енергия;
10. правилата за организация на пазара на резерв и допълнителни услуги;
11. правилата за сетълмент, принципите на балансиране и методика за определяне на цените на балансиращата енергия;
12. правилата за снабдяване от крайни снабдители;
13. (**изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.**) пазара за предоставяне на междусистемна преносна способност;
14. процедурата за промяна на доставчика на електрическа енергия;
15. процедура за смяна на координатора на балансираща група;
16. мониторинг на пазара на електрическа енергия.

(2) (**Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.**) Търговски участници по смисъла на тези правила са производителите на електрическа енергия, търговците на електрическа енергия, крайните клиенти, общественият доставчик на електрическа енергия, крайните снабдители на електрическа енергия, независимия преносен оператор, операторът на борсовия пазар, операторите на електроразпределителните мрежи, доставчиците от последна инстанция и разпределителното предприятие на тягова електрическа енергия.

Глава втора СТРУКТУРА НА ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЙНИЯ ПАЗАР

Раздел I Видове пазари

Чл. 2. (1) Електроенергийният пазар включва следните взаимно свързани елементи:

1. пазар на електрическа енергия чрез двустранни договори;
2. борсов пазар на електрическа енергия;
3. пазар на балансираща енергия;
4. пазар на резерв и допълнителни услуги;
5. пазар за предоставяне на междусистемна преносна способност (капацитет).

(2) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Предмет на сделките съгласно тези правила са:

1. електрическа енергия за реализация на пазара по двустранни договори;
2. електрическа енергия за реализация на борсовия пазар;
3. електрическа енергия за реализация на пазара на балансираща енергия;
4. разполагаемост за участие в първично и вторично регулиране;
5. разполагаемост за студен резерв;
6. междусистемна преносна способност;
7. допълнителни услуги;
8. услуга "достъп до мрежата, включително системни услуги";
9. услуга "пренос на електрическа енергия и други мрежови услуги";
10. "отговорност за балансиране".

Чл. 3. (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Търговските участници придобиват право да регистрират сделки с електрическа енергия след регистрация съгласно изискванията на тези правила от съответния мрежови оператор, към чиято мрежа са присъединени обектите.

Раздел II Пазар на електрическа енергия чрез двустранни договори

Чл. 4. (1) Търговските участници по чл. 1, ал. 2 сключват сделки с електрическа енергия по свободно договорени цени и/или регулирани цени за всеки отделен интервал на доставка, равен на един час.

(2) Известяването на графиците на независимия преносен оператор по сделките по ал. 1 се извършва в деня преди доставката и/или в рамките на деня на доставка.

(3) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Независимият преносен оператор и операторите на разпределителни мрежи закупуват електрическа енергия само за покриване на технологичните разходи в мрежите за всеки отделен интервал на доставка.

Раздел III

Борсов пазар на електрическа енергия

Чл. 5. (1) (Изм. и доп. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Търговските участници, регистрирани за участие на борсовия пазар, могат да сключват сделки с електрическа енергия на борсовия пазар на електрическа енергия съгласно глава четвърта на тези правила.

(2) (*Изм.* – ДВ, бр. 39 от 2014 г., **бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.**) Сделките по ал. 1 се сключват по клирингова цена, определена за всеки отделен интервал на доставка от оператора на борсовия пазар, получил лицензия за организиране на борсов пазар на електрическа енергия.

(3) (Отм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.).

Раздел IV

Пазар на балансираща енергия

Чл. 6. (1) Независимият преносен оператор сключва сделки за покупка и/или продажба на електрическа енергия с търговски участници, които притежават диспечирани производствени и/или потребяващи обекти за покриване на небалансите в националната пазарна зона.

(2) (Доп. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Търговските участници по ал. 1, регистрирани на пазара на балансираща енергия като доставчици на балансираща енергия, в резултат на участие във вторично регулиране, предоставят разполагаемост (диапазон) за регулиране нагоре, определен от независимия преносен оператор, посочен в договорите по чл. 131, ал. 2 от правилата, който се актуализира на месечна база и в рамките на който диапазон нямат право да сключват сделки на пазара чрез двустранни договори или на борсовия пазар на електрическа енергия.

(3) (Изм. и доп. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Търговските участници по ал. 1, регистрирани на пазара на балансираща енергия като доставчици на балансираща енергия, в резултат на участие във вторично регулиране, са длъжни да предоставят наличните си диапазони за регулиране надолу и заплащат непроизведената електрическа енергия по цени, посочени в договорите по чл. 131, ал. 2 от правилата.

(4) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Търговските участници по ал. 1, регистрирани за участие на пазара на балансираща енергия като доставчици на енергия за третично регулиране, са задължени да предоставят на пазара на балансираща енергия под формата на предложения за регулиране нагоре цялата брутна мощност, която не са договорили на пазара чрез двустранни договори и/или на борсовия пазар на електрическа енергия.

(5) (Нова – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Търговските участници по ал. 1, регистрирани за участие на пазара на балансираща енергия като доставчици на енергия за третично регулиране, са задължени да предоставят на пазара на балансираща енергия под формата на предложения за регулиране надолу цялата брутна мощност до техническия минимум на агрегатите.

(6) (Предишна ал. 5 – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Независимият преносен

оператор активира източници на балансираща енергия за поддържане на баланса и осигуряване на надеждната и безаварийна работа на електроенергийната система.

(7) (Предишна ал. 6, изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Финансовата отговорност към независимия преносен оператор за реализираните небаланси в балансиращата група се поема от координаторите на балансиращи групи.

(8) (Предишна ал. 7, изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Търговските участници по чл. 1, ал. 2 поемат своя дял от финансовата отговорност към координаторите на балансиращи групи в съответствие с договорите за участие в балансиращата група.

(9) (Нова – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Независимият преносен оператор във връзка с изпълнение на задълженията си за сключване на сделки за покупка и/или продажба на регулираща енергия с търговски участници, които притежават диспечирани производствени и/или потребяващи обекти, с цел покриване на небалансите в националната пазарна зона разработва вътрешна инструкция за определяне на разходите, които не участват във формиране на цените на балансиращата енергия. Вътрешната инструкция се представя в КЕВР, както и нейните последващи изменения.

Чл. 7. (1) Пазарът на балансираща енергия се администрира от независимия преносен оператор.

(2) Независимият преносен оператор е страна по сделките с балансираща енергия с доставчиците на балансираща енергия и координаторите на балансиращи групи.

Раздел V

Пазар на резерв и допълнителни услуги

Чл. 8. (1) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) За осигуряване на сигурно и надеждно електроснабдяване на крайните клиенти независимият преносен оператор сключва сделки за допълнителни услуги с производители, регистрирани за участие в пазара на допълнителни услуги, съгласно изискванията на Правилата за управление на електроенергийната система и на тези правила.

(2) Участието на производителите в сделките по ал. 1 е в съответствие с разпоредбите на глава девета.

Чл. 9. (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Независимият преносен оператор сключва сделки за студен резерв с производители съгласно изискванията на ЗЕ, Правилата за управление на електроенергийната система и на тези правила.

Раздел VI

Пазар за предоставяне на преносна способност

Чл. 10. (1) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.)

Независимият преносен оператор организира търгове за предоставяне на междусистемна преносна способност съгласно изискванията на Регламент (ЕО) 714/2009 в координация със системните оператори на съседните държави съгласно "Тръжни правила", съгласувани от КЕВР и публикувани на интернет страницата на независимия преносен оператор.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) В случай, че не е постигнато споразумение за провеждане на двустранни координирани търгове с някой от съседните системни оператори, независимият преносен оператор прилага временни правила за предоставяне на 50 % от преносната способност на съответната граница, които се съгласуват от КЕВР и се публикуват на интернет страницата на независимия преносен оператор.

Глава трета ДОГОВОРИ НА ПАЗАРА НА ЕЛЕКТРИЧЕСКА ЕНЕРГИЯ

Раздел I Видове договори

Чл. 11. Договорите на пазара на електрическа енергия са:

1. договор за достъп до електропреносната мрежа и предоставяне на системни услуги;
2. договор за пренос на електрическа енергия през електропреносната мрежа;
3. договори за достъп и пренос на електрическа енергия през електроразпределителната мрежа;
4. договор за продажба на електрическа енергия;
5. договор за предоставяне на студен резерв;
6. договор за предоставяне на допълнителни услуги;
7. договор за участие на балансиращия пазар с доставчик на балансираща енергия;
8. договор за балансиране с координатор на балансираща група;
9. договор за участие в балансираща група;
10. договор за комбинирани услуги;
11. договор за участие на борсовия пазар на електрическа енергия;
12. договор с маркет-мейкър, осигуряващ ликвидност на борсовия пазар на електрическа енергия;
13. рамков договор;
14. (изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) договор за уреждане на обмена на електрическа енергия във връзка с участието на производители на електрическа енергия от възобновяеми източници в комбинирана балансираща група;
15. договор за обмен на информация за данните от измерването;
16. договор по чл. 100, ал. 4 ЗЕ.

Раздел II Страни и предмет на договорите

Чл. 12. (1) Предмет на договорите по чл. 11, т. 1 е предоставянето на услугата "достъп до електропреносната мрежа" и на системни услуги.

(2) Договорите по ал. 1 се сключват между независимия преносен оператор, от една страна, и:

1. крайни клиенти, присъединени към електропреносната мрежа;
2. производители, присъединени към електропреносната мрежа;
3. оператори на електроразпределителни мрежи;
4. търговци и производители на електрическа енергия, които сключват сделки за внос и износ.

Чл. 13. (1) Предмет на договорите по чл. 11, т. 2 е предоставянето на услугата "пренос на електрическа енергия през електропреносната мрежа".

(2) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Договорите по ал. 1 се сключват между независимия преносен оператор, от една страна, и:

1. крайни клиенти, присъединени към електропреносната мрежа;
2. производители, присъединени към електропреносната мрежа;
3. оператори на електроразпределителни мрежи;
4. **(Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.)** търговци и производители на електрическа енергия, които сключват сделки за внос и износ.

(3) (Отм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.).

Чл. 14. (1) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Предмет на договорите по чл. 11, т. 3 е предоставянето на услугите "достъп до електроразпределителната мрежа" и "пренос на електрическа енергия през електроразпределителната мрежа".

(2) Договорите по ал. 1 се сключват между оператора на електроразпределителна мрежа, от една страна, и:

1. (доп. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) крайни клиенти, присъединени към електроразпределителната мрежа при общи условия;
2. производители, присъединени към електроразпределителната мрежа;
3. (отм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.);
4. (отм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.).

(3) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Операторът на електроразпределителната мрежа и крайният снабдител уреждат финансовите си взаимоотношения във връзка с разплащанията на мрежовите услуги чрез договор.

Чл. 15. (1) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Договорите за продажба на електрическа енергия по чл. 11, т. 4 се сключват по регулирани цени, свободно договорени цени, по цени по одобрена от КЕВР методика и съгласно дългосрочни договори за изкупуване на енергия и разполагаемост.

(2) Договорите по регулирани цени се сключват между:

1. (изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) производителите в рамките на разполагаемостта, определена по чл. 21, ал. 1, т. 21 от ЗЕ, от една страна, и обществения доставчик;

2. обществения доставчик, от една страна, и:

а) (**изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.**) крайните снабдители за количествата електрическа енергия, определени от КЕВР в изпълнение на чл. 21, ал. 1, т. 21 ЗЕ;

б) (изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) независимия преносен оператор (за технологични разходи);

в) операторите на електроразпределителни мрежи (за технологични разходи);

3. крайните снабдители, от една страна, и битови и небитови крайни клиенти - за обекти, присъединени към електроразпределителната мрежа на ниво ниско напрежение, когато тези клиенти не са избрали друг доставчик;

4. производителите, които произвеждат електрическа енергия от възобновяеми източници и по комбиниран начин, от една страна, и:

а) обществения доставчик;

б) крайния снабдител.

(3) Договорите по свободно договорени цени се сключват между:

1. производителите, от една страна, и:

а) търговците на електрическа енергия;

б) крайни клиенти, регистрирани на пазара по свободно договорени цени;

в) (изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) обществения доставчик в случаите, предвидени в ЗЕ;

г) други производители на електрическа енергия;

д) (**нова – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.**) доставчик от последна инстанция;

2. (изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) общественият доставчик, от една страна, и:

а) (доп. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) крайните снабдители за случаите, предвидени в ЗЕ;

б) (изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) доставчици от последна инстанция;

в) търговци на електрическа енергия;

3. търговците на електрическа енергия, от една страна, и:

а) крайни клиенти, регистрирани на пазара по свободно договорени цени;

б) други търговци на електрическа енергия;

в) (**нова – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.**) доставчик от последна инстанция.

(4) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Договорите по цени, определени по одобрена от КЕВР методика, се сключват между доставчиците от последна инстанция и крайни клиенти, които не са избрали друг доставчик на електрическа енергия или са останали без доставчик.

Чл. 16. (1) Предмет на договорите по чл. 11, т. 5 и 6 е предоставянето на допълнителни услуги и студен резерв.

(2) Договорите по ал. 1 се сключват между независимия преносен оператор, от една страна, и:

1. производители, изпълнили изискванията на Правилата за управление на електроенергийната система;

2. обществения доставчик.

Чл. 17. (1) Предмет на договорите по чл. 11, т. 7 е предоставяне на балансираща енергия на независимия преносен оператор от вторичен, третичен и активиран студен резерв.

(2) Договорите по ал. 1 се сключват между независимия преносен оператор, от една страна, и:

1. производители, регистрирани за доставчици на балансираща енергия;
2. крайни клиенти, регистрирани за доставчици на балансираща енергия;
3. обществения доставчик.

Чл. 18. (1) Предмет на договорите по чл. 11, т. 8 е физическият и финансов сетълмент на небалансите за местата на измерване, които формират виртуалния електромер, определен за съответната балансираща група.

(2) Договорите по ал. 1 се сключват между независимия преносен оператор, от една страна, и координаторите на балансиращи групи или търговски участници, които отговарят за небалансите на собствените си обекти, от друга.

Чл. 19. (1) Предмет на договорите по чл. 11, т. 9 са условията за участие в балансираща група, прехвърлянето на отговорността за балансиране и методика за разпределение на общия небаланс в балансиращата група между отделните членове на балансиращата група.

(2) Договорите по ал. 1 се сключват между координатора и членовете на балансираща група.

(3) **(Доп. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., изм., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.)** Договорите по ал. 1 между крайните снабдители като координатори на специални балансиращи групи и битови и небитови крайни клиенти на ниво ниско напрежение, когато тези клиенти не са избрали друг доставчик, се сключват при общи условия, одобрени от КЕВР.

(4) **(Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.)** Договорите по ал. 1 се сключват между координатори на специални балансиращи групи или координатори на комбинирани балансиращи групи, от една страна, и, от друга, производителите на електрическа енергия от възобновяеми източници, за които поемат отговорността за балансиране.

(5) **(Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.)** Договорите по ал. 1 между доставчици от последна инстанция като координатори на балансиращи групи и крайни клиенти, които не са избрали друг доставчик на електрическа енергия или са останали без доставчик, се сключват при общи условия, одобрени от КЕВР.

Чл. 20. (1) **(Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.)** Предмет на договорите по чл. 11, т. 10 са продажбата на електрическа енергия и плащането на всички използвани от крайния клиент услуги: "достъп до електропреносната и/или електроразпределителната мрежа", "пренос на електрическа енергия през електропреносната и/или електроразпределителната мрежа" и "отговорност за балансиране". В договорите се уреждат отношенията във връзка с плащането на дължимите

суми за мрежови услуги за съответния ценови период.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Договорите по ал. 1 се сключват между:

1. доставчици от последна инстанция и крайни клиенти, които не са избрали друг доставчик на електрическа енергия или са останали без доставчик – при общи условия;

2. търговец на електрическа енергия и краен клиент, за който се прилага стандартизиран товаров профил.

(3) (Нова – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Договорите по ал. 1 могат да се сключват между търговец на електрическа енергия и краен клиент, за който не се прилага стандартизиран товаров профил.

(4) (Нова – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Договорите по ал. 1 се сключват след сключване на рамков договор по чл. 11, т. 13.

Чл. 21. (1) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Предмет на договора по чл. 11, т. 11 са правата и задълженията във връзка с участие на борсовия пазар на електрическа енергия.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Договорът по ал. 1 се сключва между оператора на борсовия пазар на електрическа енергия, от една страна, и търговския участник по глава четвърта от тези правила в съответствие с изискванията на оператора на борсовия пазар на електрическа енергия.

Чл. 22. (1) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Предмет на договора по чл. 11, т. 12 са правата и задълженията във връзка с участието на търговски участник, осигуряващ ликвидност на борсовия пазар на електрическа енергия (маркет-мейкър).

(2) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Договорът по ал. 1 се сключва между оператора на борсовия пазар или друг оператор на борсов пазар на електрическа енергия, от една страна, и един или няколко маркет-мейкъра, от друга.

Чл. 23. (1) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Предмет на рамковия договор по чл. 11, т. 13 е уреждането на финансовите взаимоотношения, касаещи мрежови услуги за крайни клиенти.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Рамковият договор се сключва между оператора на електроразпределителна мрежа, от една страна, и доставчик от последна инстанция/търговец.

(3) (Нова – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Доставчикът от последна инстанция/търговецът уведомява оператора на разпределителната мрежа в срок от три работни дни за сключването/прекратяването на договор по чл. 11, т. 10.

Чл. 24. (1) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от

20.11.2015 г.) Предмет на договора по чл. 11, т. 14 е уреждане на взаимоотношенията във връзка с разликата между произведеното количество електрическа енергия от производители на електрическа енергия от възобновяеми източници и утвърденото по график за всеки сетълмент период.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Договорът по ал. 1 се сключва между координатор на комбинирана балансираща група, за обекти на производители на електрическа енергия от възобновяеми източници, присъединени към електропреносната мрежа, от една страна, и обществения доставчик, от друга.

(3) (Нова – ДВ, бр. 39 от 2014 г., изм. бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Договорът по ал. 1 се сключва между координатор на комбинирана балансираща група за обекти на производители на електрическа енергия от възобновяеми източници, присъединени към електроразпределителната електрическа мрежа, и обществения доставчик.

Чл. 25. (1) Предмет на договора по чл. 11, т. 15 е предоставянето на почасови данни от средствата за търговско измерване, валидирането и агрегирането по балансиращи групи, сроковете за представяне и формат на файловете.

(2) Договорът по ал. 1 се сключва между независимия преносен оператор, от една страна, и операторите на електроразпределителните мрежи, от друга.

Чл. 26. (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Предмет на договора по чл. 11, т. 16 е заплащането на обществения доставчик от всички търговци и производители, които сключват сделки по свободно договорени цени с крайни клиенти, присъединени към електроенергийната система на Р. България, включително оператора на електропреносната мрежа и операторите на електроразпределителните мрежи, цена за "задължения към обществото", утвърдена от КЕВР, в левове за MWh.

(2) Търговците и производителите заплащат цена за "задължения към обществото" на обществения доставчик върху консумираната електрическа енергия от обектите на крайните клиенти, на които доставят електрическа енергия.

(3) Операторът на електропреносната мрежа и операторите на електроразпределителните мрежи заплащат цена за "задължения към обществото" върху утвърдените измерени стойности на количеството електрическа енергия за технологични разходи в съответствие с чл. 92.

Раздел III **Договори за мрежови услуги**

Чл. 27. (1) Договорите по чл. 11, т. 1, 2, 5, 6 и 7 между независимия преносен оператор и производители, присъединени към електропреносната мрежа, могат да бъдат обединени.

(2) В договорите за пренос и достъп между независимия преносен оператор, от една страна, и обществения доставчик и операторите на

електроразпределителни мрежи, от друга страна, се уговаря формата и размерът на гаранционното обезпечение по тях.

Чл. 28. (1) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Битовите и небитовите крайни клиенти на крайните снабдители заплащат всички мрежови услуги за съответния ценови период на крайния снабдител.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Крайният снабдител/доставчикът от последна инстанция събира и заплаща на оператора на електроразпределителна мрежа суми за пренос, достъп, други мрежови услуги за съответния ценови период за цялото фактурирано от крайния снабдител/доставчика от последна инстанция количество електрическа енергия.

(3) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Операторът на електроразпределителна мрежа заплаща на независимия преносен оператор мрежовите услуги, относими към електропреносната мрежа, за цялото количество електрическа енергия, пренесено до крайни клиенти, присъединени към съответната електроразпределителна мрежа.

(4) (Отм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.).

Чл. 29. (1) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Мрежовите услуги се заплащат от клиенти и производители върху фактурираните количества активна електрическа енергия, в съответствие със средствата за търговско измерване и/или предоставена мощност в местата на измерване, определени в съответствие с Правилата за измерване на количеството електрическа енергия и договорите по чл. 11, т. 1, 2 и 3 по утвърдените от КЕВР цени.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Клиенти и производители, присъединени към електропреносната мрежа, дължат утвърдени от КЕВР цени за достъп до електропреносната мрежа, за пренос по електропреносната мрежа, други мрежови услуги по електропреносната мрежа за съответния ценови период, които заплащат на независимия преносен оператор.

(3) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Клиенти и производители, присъединени към електроразпределителната мрежа, дължат утвърдени от КЕВР цени за достъп до електропреносната мрежа, за пренос по електропреносната мрежа, за достъп и пренос по електроразпределителната мрежа, други мрежови услуги за съответния ценови период, които заплащат на оператора на електроразпределителната мрежа и/или на крайния снабдител и/или на доставчика от последна инстанция. За тези клиенти и производители цената за достъп до електропреносната мрежа и цената за пренос по електропреносната мрежа се заплащат от разпределителното предприятие на независимия преносен оператор съгласно договорите по чл. 12 и 13.

(4) Производители, които захранват собствени обекти по мрежи, които не са собственост на преносното и разпределителното предприятие, не дължат цена за пренос през съответната мрежа.

Чл. 30. (1) За определянето на количествата електрическа енергия с произход България, по график за междусистемен обмен, търговските участници изпращат декларации по образец, определен от независимия преносен оператор.

(2) Търговските участници по ал. 1 заплащат цена за мрежови услуги по електропреносната мрежа върху количествата, съгласно валидиран график за междусистемен обмен, с отчитане на декларациите по ал. 1.

(3) (Изм. и доп. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Сделките за транзит на електроенергия през електроенергийната система на България могат да бъдат осъществявани само в рамките на една балансираща група, от едно юридическо лице.

Чл. 31. (1) Клиенти, регистрирани на пазара по свободно договорени цени, които сключат договор за комбинирани услуги по чл. 11, т. 10, заплащат дължимите суми за мрежови услуги на съответния търговец или доставчик от последна инстанция.

(2) Търговците и доставчиците от последна инстанция заплащат дължимите суми за мрежови услуги на съответния мрежови оператор независимо дали са получили плащане от клиента.

(3) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., изм. и доп. бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Всички търговски участници, които сключват сделки по свободно договорени цени с крайни клиенти, присъединени към електроенергийната система на Р България, включително операторът на електропреносната мрежа и операторите на електроразпределителните мрежи, заплащат на обществения доставчик цена за "задължение към обществото" в левове за MWh консумирана електрическа енергия.

(4) (Нова – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Независимият преносен оператор изпраща на обществения доставчик до 10-о число на месеца, следващ месеца, за който се дължи цена за "задължения към обществото", справка за консумацията на търговските участници по ал. 3.

Глава четвърта БОРСОВ ПАЗАР НА ЕЛЕКТРИЧЕСКА ЕНЕРГИЯ

Раздел I Общи положения

Чл. 32. (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) (1) Операторът на борсовия пазар извършва администрирането на всички сделки на борсовия пазар на електрическа енергия в съответствие с тези правила и правилата за работа на организиран борсов пазар на електрическа енергия.

(2) Операторът на борсовия пазар приема правила за работа на организиран борсов пазар на електрическа енергия и ги публикува на интернет страницата си.

(3) Комисията за енергийно и водно регулиране може да дава

задължителни указания за изменение и допълнение на правилата по ал. 2.

Чл. 32а. (Нов – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.)
Операторът на борсовия пазар на електрическа енергия е член на Ценовото обединение на регионите (Price Coupling of Regions).

Чл. 33. (1) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Търговските участници, които сключват сделки по свободно договорени цени, имат право да участват на борсовия пазар на електрическа енергия, организиран в рамките на пазарната зона на Република България от оператора на борсовия пазар, или да участват на борсов пазар на електрическа енергия, организиран от друг пазарен оператор в региона или съвместно от двама или повече оператори, при условията, посочени в правилата за работа на организиран борсов пазар на електрическа енергия, публикувани на сайта на оператора.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., **бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.**) Сделките, реализирани от търговските участници на борсовия пазар на електрическа енергия, се известяват от борсовия оператор като номинации за обмен между съответните търговски участници и групата на оператора на борсовия пазар, като сделките са задължителни за съответните търговски участници.

(3) (Нова – ДВ, бр. 39 от 2014 г., **изм. и доп., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.**) Сделките, сключени на борсовия пазар на електрическа енергия, се известяват на независимия преносен оператор от оператора на борсовия пазар в деня Д-1, в срок съгласно инструкцията на независимия преносен оператор.

(4) (Нова – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) При възникване на извънредни ситуации, водещи до невъзможност борсовият оператор да извести в срок сделките, сключени на борсовия пазар, борсовият оператор уведомява независимия преносен оператор за закъснението в съответствие с правилата, възприети от Междурегионалното обединение на пазара (Multi-regional Coupling) и Ценовото обединение на регионите (Price Coupling of Regions).

Чл. 34. (1) Правилата за търговия с електрическа енергия регламентират допълнителна възможност за покупка и продажба на електрическа енергия от участниците, регистрирани на борсовия пазар на електрическа енергия в България, реализирани на принципа на конкурентно пазарно равновесие.

(2) Борсовият пазар на електрическа енергия има за цел:

1. Създаване на условия за формиране и функциониране на пазар на електрическа енергия в конкурентна, прозрачна и недискриминационна среда.
2. Предотвратяване на възможности за проява на пазарна сила.
3. Определяне на равновесни и референтни цени на електрическата енергия съгласно търсенето и предлагането, които да бъдат база за други сделки на пазара на едро.
4. Оптимално използване на ограничените преносни способности на междусистемните електропроводи със съседните държави посредством

координирано разпределение и имплицитни търгове на дневна база и в рамките на деня чрез борсовия пазар.

(3) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) На борсовия пазар могат да участват търговски участници, регистрирани съгласно тези правила за търговия.

Чл. 35. (1) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Сделките на борсовия пазар се сключват за всеки отделен интервал на доставка.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) За всеки единичен интервал на доставка (един час) в рамките на деня на доставка се сключват отделни, независими една от друга сделки за търговия на електрическа енергия, съответстващи на часовете продукти за борсова търговия.

(3) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Като продукти за борсова търговия могат да бъдат предоставени и определен набор блокови продукти, представляващи комбинация от определени часови продукти, допълнително публикувани от оператора на борсовия пазар на интернет страницата му.

(4) Сделките, сключени на борсовия пазар, представляват твърд ангажимент на съответния търговски участник за доставка на електрическа енергия, в случай на прието предложение за продажба, или задължение за приемане на доставка на електрическа енергия, в случай на прието предложение за покупка, в съответствие със спецификацията на съответната сделка.

(5) Всяка сделка е обвързана към един ден за доставка, един интервал на доставка и една пазарна зона.

(6) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., отм., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.).

(7) Всеки ден на доставка се състои от двадесет и четири (24) последователни интервала на доставка, всеки от (един) час, като първият интервал на доставка започва от 00:00 часа в деня на доставката. В дните на преминаване от лятно към зимно часово време, респективно от зимно към лятно часово време, денят на доставка има 25, респективно 23 интервала на доставка.

(8) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Операторът на борсовия пазар може да сключи договор по чл. 11, т. 12 с регистриран търговски участник (маркет-мейкър), който да поеме отговорността за осигуряване на ликвидност на борсовия пазар на електрическа енергия чрез ежедневно участие, с предварително регламентирани количества за покупка и продажба на електрическа енергия, при условията на сключения договор.

(9) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Условията за постигане на ликвидност на борсовия пазар на електрическа енергия се определят от оператора на борсовия пазар, като търговският участник, изпълняващ функцията на "маркет-мейкър", с подписването на договор по чл. 11, т. 12, приема условията и се задължава да ги спазва.

Чл. 35а. (Нов – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) (1) Финансовият риск за сключените сделки на борсовия пазар се управлява от оператора на борсовия пазар.

(2) Борсовият оператор разработва механизъм за управление на финансовия риск.

(3) За целите на управление на финансовия риск участниците на борсовия пазар предоставят гаранционно обезпечение съгласно изискванията на оператора на борсовия пазар.

Раздел II

Условия за участие и регистрация на борсовия пазар

Чл. 36. (1) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Търговски участници, регистрирани от оператор на борсовия пазар за участие на борсовия пазар на електрическа енергия, имат право да подават предложения за продажба и/или предложения за покупка на електрическа енергия.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Участници на борсовия пазар на електрическа енергия могат да бъдат:

1. производители на електрическа енергия, получили право на достъп до съответната мрежа и регистрирани на пазара на електрическа енергия;
2. търговци на електрическа енергия, регистрирани на пазара на електрическа енергия;
3. общественият доставчик;
4. доставчици от последна инстанция;
5. крайни клиенти, преки членове на балансираща група;
6. участници, които не са прехвърлили отговорността за балансиране на координатор на балансираща група и сами отговарят за небалансите на своите обекти, съгласно чл. 57, ал. 1, т. 2 от правилата.

(3) (Отм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.).

Чл. 37. (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) (1) Търговските участници по чл. 36, ал. 2 подават заявление за проверка на условията за участие и регистрация на борсовия пазар на електрическа енергия съгласно образец, утвърден от оператора на борсовия пазар.

(2) Операторът на борсовия пазар разработва договор за участие на борсовия пазар на електрическа енергия, който регламентира правата и задълженията на оператора на борсовия пазар, от една страна, и на търговския участник на борсовия пазар, от друга.

(3) **(Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.)** С подписването на договора по ал. 2 и предоставянето на изискуемото обезпечение участникът на борсовия пазар на електрическа енергия се вписва в регистъра по чл. 38 и придобива право да изпраща предложения за продажба и/или предложения за покупка съгласно тези правила.

Чл. 38. (1) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Операторът на борсовия пазар поддържа актуален регистър на участниците на борсовия пазар на електрическа енергия.

(2) В регистъра по ал. 1 за всеки участник се съдържа минимум следната

информация:

1. Пълно наименование, седалище по регистрация и лица, представляващи дружеството.

2. Договор за участие на борсовия пазар на електрическа енергия, номер и дата.

3. (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Идентификационен код.

4. Дата на регистрация, дата на оттегляне, дата на отстраняване.

(3) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Търговският участник, регистриран на борсовия пазар на електрическа енергия, се задължава да уведоми незабавно оператора на борсовия пазар за всяка промяна на обстоятелствата, свързани с регистрацията му.

Раздел III

Условия за оттегляне и отстраняване от борсовия пазар на електрическа енергия

Чл. 39. (1) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Търговският участник на борсовия пазар на електрическа енергия има право да се оттегли от този пазар въз основа на писмено заявление, изпратено минимум 10 работни дни преди датата, на която операторът на борсовия пазар следва да прекрати регистрацията.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Операторът на борсовия пазар разглежда заявлението по ал. 1 в срок 5 работни дни.

(3) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Прекратяването на регистрацията и отразяването на промяната в регистъра по чл. 38 се извършва след писмено уведомление до търговския участник на борсовия пазар на електрическа енергия и уреждане на взаимните задължения до деня на прекратяване на участието.

Чл. 40. (1) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Операторът на борсовия пазар има право да отстрани участник от борсовия пазар на електрическа енергия и да прекрати регистрацията му, когато не спазва изискванията на тези правила, на договора за участие и на правилата за работа на организиран борсов пазар на електрическа енергия.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) При констатирано нарушение по ал. 1 операторът на борсовия пазар дава срок за отстраняването му. В случай че участникът не спазва срока, операторът на борсовия пазар изпраща известие за отстраняване от борсовия пазар на електрическа енергия, като посочва мотивите и датата на отстраняване.

(3) Отстраняването на участник от борсовия пазар на електрическа енергия се отразява в регистъра по чл. 38.

(4) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Участникът има право да започне нова процедура по регистрация в съответствие със сроковете, посочени в правилата за работа на организиран борсов пазар.

(5) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) В случай че е прекратена или отнета лицензията на участник, когато същият подлежи на лицензиране, операторът

на борсовия пазар отстранява съответния участник незабавно и безусловно от борсовия пазар, като предприема съответните стъпки по издаване на фактури и уреждане на взаимните задължения до датата на прекратяване на участието.

(6) (Отм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.).

(7) (Отм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.).

Чл. 41. (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Операторът на борсовия пазар отразява прекратяването на участието на борсовия пазар на електрическа енергия в регистъра по чл. 38, като от тази дата отстраненият участник няма право да изпраща предложения за покупка и предложения за продажба на електрическа енергия.

Чл. 41а. (Нов – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) **(1)** Гаранционното обезпечение се освобождава в срок 10 работни дни след датата на прекратяване на регистрацията, при условие че всички фактури, издадени на името на участника за сделки, сключени на борсовия пазар на електрическа енергия до датата на прекратяване, са платени в срок.

(2) Гаранционното обезпечение може да се усвои до размера на дължимото плащане.

Раздел IV

Изисквания за изпращане на предложения на борсовия пазар на електрическа енергия

(Загл. изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.)

Чл. 42. (1) Участниците на борсов пазар изпращат предложения за продажба на електрическа енергия и предложения за покупка на електрическа енергия при съблюдаване на следните условия:

1. **(изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.)** участник може да изпраща предложения за покупка и/или предложения за продажба за всеки интервал на доставка, за дадена пазарна зона;

2. **(изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.)** всяко предложение може да съдържа определен брой двойки цена – количество, фиксиран в правилата за работа на организиран борсов пазар на електрическа енергия, публикувани на сайта на борсовия оператор;

3. всяка двойка цена - количество от предложението за покупка дефинира максималната цена, която участникът би платил за количество електрическа енергия, което не превишава количеството, упоменато в двойката цена - количество;

4. всяка двойка цена - количество от предложението за продажба дефинира минималната цена, на която участникът би продал количество електрическа енергия, което не превишава количеството, упоменато в двойката цена - количество;

5. (отм., предишна т. 6 – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) предложенията представляват твърд ангажимент за доставка или покупка на електрическа енергия.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.)

В деня за търговия (Д-1) участниците на борсовия пазар изпращат предложения за продажба и предложения за покупка за деня на доставка (Д) преди крайния срок за представяне на предложения в деня за търговия, съгласно правилата за работа на организиран борсов пазар на електрическа енергия, публикувани от оператора на борсовия пазар на интернет страницата му.

(3) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.)

Предложенията по ал. 2 могат да бъдат изпращани от момента на отваряне на съответния търг съгласно правилата за работа на организиран борсов пазар на електрическа енергия, публикувани от оператора на борсовия пазар на интернет страницата му.

(4) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Предложенията се подават директно в търговската система за борсовата търговия.

(5) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.)

Едно предложение се счита официално изпратено в момента на постъпването му в търговската система, като часът на изпращане е отразен с маркировка за време.

(6) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.)

Преди часа на затваряне на борсовия пазар в деня на търговия предложенията могат да бъдат променяни или анулирани по всяко време от страна на участника, който ги е изпратил. Всяка промяна формира ново предложение, което автоматично анулира предходното предложение за съответния ден, интервал на доставка и пазарна зона.

(7) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Ако за един участник на борсовия пазар не е възможно да въведе ново предложение в търговската система за борсова търговия, участникът следва да установи незабавен контакт с оператора на борсовия пазар в съответствие с правилата за работа на организиран борсов пазар.

(8) (Нова – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Операторът на борсовия пазар има право да промени или анулира предложение за покупка или предложение за продажба на търговски участник само в случаите, описани в правилата за работа на организиран борсов пазар на електрическа енергия.

Чл. 43. (1) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., доп. бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Изискванията към формата и съдържанието на предложенията, както и ценовата скала се определят от оператора на борсовия пазар в правилата за работа на организиран борсов пазар.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.)

Ценовата скала съдържа минимална и максимална цена, в рамките на които се посочват цените в предложенията на участниците.

(3) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.)

Цените се въвеждат в левове или евро за MWh и трябва да са в диапазона на определената от оператора на борсовия пазар ценова скала, съгласно правилата за работа на организиран борсов пазар на електрическа енергия.

(4) При подаване на предложенията за търговия директно в търговската система за борсовата търговия цените, посочени в последователните двойки цена - количество, са подредени във възходящ ред на цената.

Чл. 44. (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., отм., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.).

Раздел V

Определяне на количествата електрическа енергия, търгувани на борсовия пазар на електрическа енергия

Чл. 45. (Изм. и доп. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., изм. бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) **(1)** След приключване на тръжната сесия на борсовия пазар на електрическа енергия в деня на търговия (Д-1) се извършва изчисляване на клиринговата цена и търгуваните количества електрическа енергия за всеки интервал на доставка (един час) за ден на доставка (Д) в съответствие с правилата за работа на организиран борсов пазар.

(2) При пресмятането на цените и количествата по ал. 1 се вземат предвид само приети от борсовия оператор предложения.

(3) Операторът на борсовия пазар публикува клирингова цена в националната пазарна зона в съответствие с правилата за работа на организиран борсов пазар.

Чл. 46. Когато един борсов пазар на електрическа енергия обединява няколко национални пазарни зони и се използва за оптимизиране на търгуваните обеми между тези национални пазарни зони, се предприемат отделни процедури, съгласувани със съседните системни оператори.

Чл. 47. (1) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Двойките цена - количество, приети за търгуване, определят окончателната сделка между оператора на борсовия пазар и участника на борсовия пазар на електрическа енергия, която е за определена пазарна зона, определен ден на доставка и определен интервал на доставка.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Сделката по ал. 1 е по клирингова цена, публикувана от оператора на борсовия пазар за съответната пазарна зона, ден на доставка и интервал на доставка.

Раздел VI

Определяне на кривите на търсене и предлагане

Чл. 48. (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Операторът на борсовия пазар определя кривата на предлагане чрез събиране в една крива на всички двойки цена - количество от предложенията за продажба, подредени по възходящ ред на цената, започвайки с двойката цена - количество с най-ниската цена към тази с най-високата цена.

Чл. 49. (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Операторът на борсовия пазар определя кривата на търсене чрез събиране в една крива на всички двойки цена - количество от предложенията за покупка, подредени по низходящ ред на цената, започвайки с двойката цена - количество с най-висока цена към тази с най-ниска цена.

Чл. 50. (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., отм., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.).

Раздел VII

(Отм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.)

Определяне на обемите на търсене и предлагане

Чл. 51. (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., отм., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.).

Раздел VIII

(Отм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.)

Мерки в случаите, когато предлагането не е достатъчно или има липса на търсене

Чл. 52. (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., отм., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.).

Раздел IX

Потвърждаване на сделките, осъществени на борсовия пазар на електрическа енергия

Чл. 53. (1) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Операторът на борсовия пазар предоставя на съответните търговски участници достъп до информация за реализираните от тях сделки, сключени съгласно разпоредбите на тази глава, в деня на търговия, чрез търговската платформа.

(2) (Нова – ДВ, бр. 39 от 2014 г., отм., предишна ал. 3, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Резултатите от търговията на борсовия пазар на електрическа енергия се използват в процеса на сетълмент съгласно глава десета на тези правила, като търгуваните количества от всеки търговски участник на борсовия пазар на електрическа енергия се сумират с количествата, търгувани по двустранни договори.

(3) (Предишна ал. 3, изм. - ДВ, бр. 39 от 2014 г., предишна ал. 4, изм. и доп. бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Операторът на борсовия пазар публикува на интернет страницата си информация за търгуваните количества и цени.

Раздел X

Извънредни процедури

Чл. 54. (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Операторът на борсовия пазар прекратява работата на борсовия пазар на електрическа енергия при:

1. (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Цялостна или частична невъзможност за работа на системата за търговия или на друга информационна система, използвана за обработка на предложенията и определяне на клиринговата цена в съответствие с правилата за работа на организиран борсов пазар.

2. Прекъсване на пазара при аварийна ситуация.

Чл. 55. (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., отм., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.).

Глава пета ОТГОВОРНОСТ ЗА БАЛАНСИРАНЕ

Раздел I Координатори на балансиращи групи

Чл. 56. (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) **(1)** Формирането на балансиращи групи има за цел:

1. въвеждане на нова организация при администриране на сделките с електрическа енергия, реалното им изпълнение и сетълмент;

2. подобряване планирането на състава на генериращите мощности и определянето на балансиращите източници за поддържане на баланса на електроенергийната система;

3. разделяне на задълженията по физическата доставка на електрическа енергия от финансовите взаимоотношения при отклонение на реалното производство/консумация от предварителните прогнози, регистрирани графици и диспечерски инструкции от независимия преносен оператор;

4. агрегиране на небалансите на търговските участници и смекчаване на икономическите последици от цените на балансиращата енергия;

5. съсредоточаване на отговорностите по обмен на информация с независимия преносен оператор при малък брой участници на пазара.

(2) Групите са:

1. стандартни балансиращи групи;

2. специални балансиращи групи, които се регистрират от независимия преносен оператор и към които се прилагат еднакви принципи за балансиране;

3. комбинирани балансиращи групи;

4. виртуална търговска балансираща група на обществения доставчик;

5. група на оператора на борсовия пазар.

(3) Стандартна балансираща група е група от търговски участници с координатор, регистриран от независимия преносен оператор, отговарящи на изискванията на ЗЕ и към които се прилагат общи принципи на балансиране.

(4) Специалните балансиращи групи са групите с координатори: независимия преносен оператор, обществения доставчик, крайните

снабдители, операторите на електроразпределителни мрежи, разпределителното предприятие на тягова електрическа енергия и доставчиците от последна инстанция.

(5) В случаите, когато производители на електрическа енергия от възобновяеми източници не са прехвърлили отговорността за балансиране на координатор на комбинирана балансираща група, те са в балансиращите групи с координатори общественя доставчик или крайните снабдители в зависимост от сключените договори за изкупуване на електрическа енергия.

(6) Независимият преносен оператор е координатор на следните специални балансиращи групи:

1. група за компенсирание на технологичните разходи в електропреносната мрежа;

2. група за компенсирание на непланираните обмени.

(7) Общественият доставчик е координатор на следните специални балансиращи групи:

1. група на производителите на електрическа енергия от възобновяеми източници със следните участници:

1.1. производителите на електрическа енергия от възобновяеми източници, които са присъединени към електропреносната мрежа, в т.ч. производители, присъединени едновременно към електропреносната и електроразпределителната мрежа, когато същите не са избрали друг координатор на балансираща група;

1.2. групите по ал. 9, т. 2 с координатор крайните снабдители;

2. група на производители на електрическа енергия от водноелектрически централи, собственост на "Национална електрическа компания" – ЕАД;

3. група на производителите, с които общественя доставчик има сключени дългосрочни договори за изкупуване на електрическа енергия и разполагаемост;

4. виртуална търговска балансираща група, създадена от общественя доставчик, към/от която се изпращат графици за обмен, включително информативни графици, която има за цел да акумулира всички покупки и продажби на общественя доставчик, осъществявани съгласно нормативната уредба.

(8) Групите по ал. 7, т. 2 и 3 могат да се обединят с общ финансов сетълмент.

(9) Крайните снабдители са координатори на следните специални балансиращи групи:

1. група на битови и небитови крайни клиенти, присъединени към електроразпределителната мрежа на ниво ниско напрежение, които крайният снабдител снабдява с електрическа енергия;

2. група на производители на електрическа енергия от възобновяеми източници, чиято енергия крайният снабдител изкупува, когато същите не са избрали друг координатор на балансираща група.

(10) Доставчиците от последна инстанция са координатори на специални балансиращи групи с членове крайни клиенти, които снабдяват с електрическа енергия.

(11) Операторът на електроразпределителна мрежа е координатор на специална балансираща група за компенсирание на технологичните разходи в електроразпределителната мрежа. Операторът на електроразпределителната

мрежа има право да прехвърли отговорността за балансиране на крайния снабдител за компенсиране на технологичните разходи в електроразпределителната мрежа като част от групата по ал. 9, т. 1. Операторът на електроразпределителната мрежа има право да преразпределя на клиентите, присъединени към електроразпределителната мрежа, разходите за небаланси до размер, определен с решение на КЕВР.

(12) Разпределителното предприятие на тягова електрическа енергия е координатор на специална балансираща група, включваща членове, ползватели на разпределителната мрежа на железопътния транспорт.

(13) В случаите, когато има обединение на балансиращи групи чрез общ финансов сетълмент, координаторите са задължени да известяват отделни агрегирани графици за всяка група, което да позволява на независимия преносен оператор да извършва отделен сетълмент и определяне на реализираните небаланси от съответната група.

(14) Комбинирана балансираща група е група, в която участват производители на електрическа енергия от възобновяеми източници.

(15) Когато производителите на електрическа енергия от възобновяеми източници избират да прехвърлят отговорността си за балансиране на координатор на комбинирана балансираща група, те не са ограничени от териториалното разположение на обекта за производство и сключения договор за изкупуване.

(16) Крайните снабдители, като координатори на специалните балансиращи групи по ал. 9, т. 1, имат право да преразпределят на членовете на тези групи разходи за небаланси до размер, определен с решение на КЕВР.

(17) (В сила от 1.01.2016 г. - ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Производителите на електрическа енергия от възобновяеми източници, членове на специална или комбинирана балансираща група, които са достигнали размера на нетното специфично производство, могат да продават произведената от тях електрическа енергия по свободно договорени цени при следните условия:

1. без смяна на балансиращата група, ако са преки членове на комбинирана балансираща група или са преки членове на специалните балансиращи групи по ал. 7, т. 1, подточка 1.1 и подточка 1.2;

2. след промяна на принадлежността от специална балансираща група към стандартна или комбинирана балансираща група; смяната на принадлежност към балансираща група се извършва при условията и по реда на глава осма.

(18) (В сила от 1.01.2016 г. - ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) В случаите по ал. 17, т. 2, когато производител е променил принадлежността си към стандартна балансираща група, ежегодно от 1 януари на новата календарна година до изтичане на срока за задължителното изкупуване по реда чл. 31, ал. 2 от Закона за енергията от възобновяеми източници, същият се регистрира служебно от независимия преносен оператор или от оператора на електроразпределителната мрежа в специална балансираща група на обществения доставчик или крайните снабдители, освен ако производителят не е заявил писмено избор на друг координатор на балансираща група.

(19) (В сила от 1.01.2016 г. - ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Производителите на електрическа енергия от високоефективно комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия прехвърлят отговорността си за балансиране на координатор на стандартна балансираща група.

Чл. 57. (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) **(1)** Отговорност за балансиране имат:

1. координаторите на балансиращи групи съгласно ЗЕ;
2. търговските участници, които сключват сделки по свободно договорени цени за времето, през което не са прехвърлили отговорността си за балансиране на координатор на балансираща група и сами отговарят за небалансите на своите обекти.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Крайните клиенти, които купуват електрическа енергия по регулирани цени, и производителите на електрическа енергия от възобновяеми източници и от високоефективно комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия са длъжни да прехвърлят отговорността за балансиране на координатор чрез договор по чл. 11, т. 9.

(3) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Координаторите на специални балансиращи групи освен в случаите по чл. 56, ал. 11 нямат право да прехвърлят отговорността за балансиране на друго лицензирано дружество и са отговорни пред независимия преносен оператор за небалансите на всяка специална балансираща група поотделно.

(4) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Координаторите на балансиращи групи на производители на електрическа енергия от възобновяеми източници нямат право да включват в балансиращата група обекти на други участници и да прехвърлят отговорността за балансиране на друго лицензирано дружество.

Чл. 58. (1) Търговски участници имат право да се регистрират като "координатори на стандартни балансиращи групи" и/или като "координатори на комбинирани балансиращи групи", ако са изпълнили следните условия:

1. притежават лицензия за производство и/или търговия с електрическа енергия по чл. 39, ал. 5 ЗЕ;

2. разработили са "общи принципи за разпределение на небалансите в рамките на балансиращата група", на която се регистрират като координатор, и са ги публикували на интернет страницата си;

3. **(Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.)** КЕВР е приела решение за допълване на съществуващата лицензия с правата и задълженията, свързани с дейността "координатор на стандартна балансираща група" и/или "координатор на комбинирана балансираща група", съгласно чл. 39, ал. 5 от ЗЕ;

4. изпълнени са изискванията и се поддържат комуникационно оборудване и средства за обмен на информация съгласно тези правила;

5. нямат задължения към обществения доставчик, крайните снабдители, независимия преносен оператор и операторите на електроразпределителните мрежи;

6. имат сключен договор по чл. 11, т. 14, когато се иска регистрация за координатор на комбинирана балансираща група.

(2) Търговски участници имат право да се регистрират като "координатори на специални балансиращи групи", ако са изпълнили следните условия:

1. **(Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.)** притежават

лицензия за производство, пренос, разпределение, обществена доставка, снабдяване от краен снабдител, доставка от последна инстанция на електрическа енергия и разпределение на тягова електрическа енергия по чл. 39, ал. 1, т. 1, 2, 3, 7, 10, 12 и 13 ЗЕ;

2. разработили са "общи принципи за разпределение на небалансите в рамките на специалната балансираща група" и са ги публикували на интернет страницата си;

3. (**Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.**) КЕВР е приела решение за допълване на съществуващата лицензия с правата и задълженията, свързани с дейността "координатор на специална балансираща група", съгласно чл. 39, ал. 5 от ЗЕ;

4. изпълнени са изискванията и се поддържа комуникационно оборудване и средства за обмен на информация съгласно тези правила;

5. нямат задължения към обществения доставчик, крайните снабдители, независимия преносен оператор и операторите на електроразпределителните мрежи.

Чл. 59. (1) Търговските участници, изпълнили условията по чл. 58, ал. 1, подават заявление за регистрация по образец, утвърден от независимия преносен оператор, което съдържа:

1. (**Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.**) наименование на заявителя, адрес, вид лицензия и № на лицензия, № на решение на КЕВР по чл. 39, ал. 5 ЗЕ;

2. наименование на лицата, заявили желание да бъдат преки или непреки членове на балансиращата група;

3. списък на обектите на заявителя и на лицата по т. 2;

4. информация за предоставена мощност на обектите по т. 3;

5. информация за местата на измерване на обектите по т. 3 и идентификационни номера на търговските електромери, валидирана от собствениците на средствата за търговско измерване, които са длъжни да извършат валидирането в срок 14 дни;

6. количество произведена/използвана електрическа енергия помесечно за предходната календарна година и последните шест месеца, предхождащи датата на подаване на заявлението, общо за заявителя и лицата по т. 2;

7. лица за контакти на заявителя, които отговарят по въпросите за изпращане на графици за производство, графици за потребление и графици за обмен между балансиращи групи, предложения и заявки за балансираща енергия, сетълмент и фактуриране.

(2) Към заявлението по ал. 1 се прилагат следните документи:

1. удостоверение за предоставен достъп до електрореносната и/или електроразпределителните мрежи за всяко от дружествата по ал. 1, т. 1 и 2 за изпълнени технически изисквания и липса на задължения към обществения доставчик и/или краен снабдител;

2. удостоверението по т. 1 не се изисква от дружества с вече предоставен достъп до мрежата към момента на влизане в сила на тези правила;

3. декларация от заявителя, че всяко от лицата по ал. 1, т. 1 и 2 е сключило договори за достъп и договори за пренос на електрическа енергия пряко или чрез доставчика на електрическа енергия и е предоставило съответните

гаранционни обезпечения в съответствие с изискванията на нормативната уредба и тези правила;

4. (изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) за всички клиенти, заявили желание за смяна на доставчика на услуга от обществен интерес и без инсталирани електромери за почасово отчитане на електрическа енергия – идентификационен номер на определения от съответния оператор на електроразпределителната мрежа стандартизиран товаров профил;

5. копие от лицензия и съответните допълнения към нея, потвърждаващи правото за извършване на дейността "координатор на балансираща група".

Чл. 60. (1) Независимият преносен оператор разглежда заявлението в 15-дневен срок и изпраща писмен отговор до заявителя, като:

1. приема заявлението за регистрация, посочва идентификационния номер/EIC код на координатора на балансиращата група и указва обектите и кодовите им номера, които формират групата на балансиране, за които отговаря заявителят в ролята му на координатор на стандартна балансираща група;

2. дава указания за допълнителна информация и срок на представяне;

3. мотивирано отказва да регистрира заявителя като координатор на балансираща група.

(2) В срок до 10 дни от получаването на известието за приемане на заявлението за регистрация по ал. 1, т. 1 координаторът на балансиращата група следва да сключи договора по чл. 11, т. 8, в който е указан размерът на първоначалното гаранционно обезпечение, а доставчиците на балансираща енергия в балансиращата група да сключат договора по чл. 11, т. 7.

(3) Със сключването на договорите по ал. 2 координаторът на балансиращата група се вписва в регистъра по чл. 65 със статус "регистриран".

(4) След предоставянето на гаранционно обезпечение в размера по ал. 2 координаторът на стандартна балансираща група се вписва в регистъра по чл. 65 със статус "активен".

Чл. 61. (1) Търговските участници, изпълнили условията по чл. 58, ал. 2, подават "заявление за регистрация на координатор на специална балансираща група" по образец, утвърден от независимия преносен оператор, което съдържа:

1. (изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) наименование на заявителя, адрес, вид лицензия и № на лицензия, № на решение на КЕВР по чл. 39, ал. 5 ЗЕ;

2. наименование на лицата, непреки членове на специалната балансираща група, които имат електромери за почасово отчитане на електрическата енергия;

3. наименование на лицата, непреки членове на специална балансираща група, които нямат електромери за почасово отчитане на електрическата енергия, при поискване от независимия преносен оператор;

4. (изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) идентификационен номер на определения от съответния оператор на електроразпределителната мрежа стандартизиран товаров профил;

5. списък на обектите на заявителя и членовете на групата по т. 2 при поискване от независимия преносен оператор;

6. информация за предоставената мощност на обектите по т. 5;

7. описание на местата на измерване на обектите по т. 5 и идентификационни номера на търговските електромери, валидирани от собствениците на средствата за търговско измерване, при поискване от независимия преносен оператор;

8. количество произведена/използвана електрическа енергия помесечно за предходната календарна година, общо за координатора и членовете на групата;

9. лица за контакти на заявителя, които отговарят по въпросите на изпращане на графици за производство, графици за потребление и графици за обмен, предложения и заявки за балансираща енергия, сетълмент и фактуриране.

(2) Към заявлението по ал. 1 се прилага копие от лицензия и съответните допълнения към нея, потвърждаващи правото за извършване на дейността "координатор на специална балансираща група" по чл. 39, ал. 5 ЗЕ.

(3) Независимият преносен оператор разглежда заявлението в 15-дневен срок и изпраща писмен отговор до заявителя по ал. 1, като:

1. приема заявлението за регистрация, като посочва идентификационния номер/EIC код на координатора на специална балансираща група и кодовите номера на обектите, местата, за които отговаря заявителят в ролята му на координатор на специална балансираща група;

2. дава указания за допълнителна информация и срок на представяне.

(4) В срок до 10 дни от получаването на известието за приемане на заявлението за регистрация по ал. 3 координаторът на специална балансираща група следва да сключи с независимия преносен оператор: договора по чл. 11, т. 8, да представи декларация за сключването на договорите по чл. 11, т. 1, 2 и 3 или декларация за сключен договор по чл. 11, т. 10 от правилата.

(5) Със сключването на договора по ал. 4 координаторът на специална балансираща група се вписва в регистъра по чл. 65 със статус "регистриран".

(6) След предоставянето на гаранционно обезпечение координаторът на специална балансираща група се вписва в регистъра по чл. 65 със статус "активен".

Чл. 62. (1) Всеки обект на производител или потребител може да бъде причислен само към един координатор на балансираща група.

(2) Търговските участници, регистрирани на пазара преди влизане в сила на тези правила за търговия, са длъжни в рамките на 30 календарни дни от влизането им в сила да прехвърлят отговорността за балансиране на своите обекти на координатор на балансираща група.

(3) В случаите, когато не е изпълнено изискването по ал. 2, независимият преносен оператор ще счита, че търговският участник отговаря за небалансите на своите обекти като координатор на балансираща група.

(4) В случаите по ал. 3 търговският участник следва да сключи договорите по чл. 11, т. 1, 2, 3 и 8 от тези правила като координатор на балансираща група със същите права и отговорности.

(5) В случаите, когато договорите по ал. 4 не са сключени, търговският участник няма право да сключва сделки на пазара на електрическа енергия.

(6) (Нова – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) В случай че срокът на договора по чл. 11, т. 9 и/или т. 10 между търговски участник и търговец/координатор е изтекъл и не е подновен, съответно не е стартирана в срок процедура за промяна на принадлежността към балансираща група от търговския участник, последният остава в балансиращата група на същия координатор и поема своя дял от финансовата отговорност към него съгласно общите принципи за разпределение на небалансите в балансиращата група на координатора. Търговецът/координаторът уведомява съответния мрежови оператор обектът на такъв клиент да бъде прехвърлен в балансиращата група на доставчика от последна инстанция считано от 1-во число на месеца, следващ уведомлението.

Чл. 63. (1) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Крайните снабдители и доставчиците от последна инстанция поемат служебно отговорността за балансиране на крайните клиенти, на които доставят електрическа енергия, съгласно утвърдени от КЕВР общи условия.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Когато производителите на електрическа енергия от възобновяеми източници не са избрали да прехвърлят отговорността за балансиране на координатор на комбинирана балансираща група, крайните снабдители и общественият доставчик в зависимост от сключените договори за изкупуване на електрическа енергия ги регистрират и ги балансират съгласно утвърдените от КЕВР общи принципи за разпределение на небалансите в специалната балансираща група. В тази група не се допуска участие на други търговски участници.

Чл. 64. (1) (Доп. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Независимият преносен оператор поема отговорност за небалансите по сделките с балансираща енергия за компенсиране на технологичните разходи в електропреносната мрежа и непланираните обмени.

(2) Независимият преносен оператор извън случаите по ал. 1 не поема отговорност за небалансите на:

1. друг координатор на балансираща група;
2. обекти на ползватели, присъединени към електропреносната и/или електроразпределителната мрежа.

Чл. 65. Независимият преносен оператор поддържа публичен регистър на координаторите на балансиращи групи. Регистърът съдържа минимум следната информация: име и седалище на лицензираната страна, координатор на балансираща група, идентификационен номер/EIC код, дата на регистрацията, номер на договор за балансиране с независимия преносен оператор, статус.

Раздел II

Оттегляне или отстраняване на координатор на балансираща група, регистриран по условията на чл. 58, ал. 1

Чл. 66. (1) (Доп. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., изм. бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Координатор на стандартна и/или комбинирана балансираща група има право да изпрати известие за оттегляне на регистрацията като координатор на стандартна или комбинирана балансираща група.

(2) Известието се изпраща на независимия преносен оператор и на всички членове на балансиращата група.

(3) В известието за оттегляне се посочва датата на оттегляне, която не може да бъде по-рано от 40 дни след изпращане на известието за оттегляне.

(4) Независимият преносен оператор издава дневни и обобщени извлечения за сетълмент, включително до деня, предхождащ оттеглянето, като страните издават съответните фактури и извършват плащания съгласно сроковете, посочени в чл. 178 на правилата.

(5) Датата на оттегляне на координатор на балансираща група е първо число на календарния месец след изтичане на срока по ал. 3.

(6) Независимият преносен оператор освобождава в срок от седем дни гаранционното обезпечение след уреждане на всички финансови взаимоотношения, свързани с прекратяване на регистрацията на "координатора на балансираща група".

(7) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., отм. бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.).

Чл. 67. (1) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Координатор на балансираща група, заявил оттегляне по чл. 66, ал. 1, и неговите членове имат право да прехвърлят отговорността за балансиране на координатор на балансираща група съгласно регистъра по чл. 65, като изпращат на независимия преносен оператор "заявление за прехвърляне на отговорност за балансиране" съгласно утвърден образец. Заявлението съдържа:

1. наименование на координатора, който ще поеме отговорността за балансиране;

2. декларация за съгласие на координатора по т. 1;

3. описание на обектите и съответните кодови номера на лицето, което прехвърля отговорността за балансиране.

(2) Независимият преносен оператор проверява данните в заявлението и отговаря в срок до 15 дни в писмен вид на заявителя и новия координатор на балансираща група.

(3) В отговора по ал. 2 се посочва датата, от която прехвърлянето на отговорността за балансиране е в сила, която дата е първо число на календарен месец.

(4) Независимият преносен оператор има право да поиска промяна на сключените договори по чл. 11, т. 8 с новия координатор на балансираща група.

(5) Независимият преносен оператор отразява промените в регистъра по чл. 65.

(6) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Независимият преносен оператор и операторите на електроразпределителните мрежи си обменят взаимно информация до два работни дни преди изтичане на календарния месец за обхвата на балансиращите групи и съответните координатори, считано от следващия календарен месец.

(7) (Нова – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.)

Координаторите на балансиращи групи изпращат на независимия преносен оператор до три работни дни преди изтичане на календарния месец списък на обектите на търговските участници, които са в състава на балансиращата им група от следващия месец.

Чл. 68. (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) (1)

Независимият преносен оператор може да отстрани от електроенергийния пазар координатор на балансираща група или търговски участник по чл. 62, ал. 3 с предизвестие от три работни дни до съответния оператор на електроразпределителна мрежа и координатора на балансираща група във всеки един от следните случаи:

1. координаторът на балансираща група или търговският участник по чл. 62, ал. 3 не изпълнява задълженията си съгласно тези правила и/или не отговаря на условията за регистрация като координатор на балансираща група;

2. координаторът на балансираща група или търговският участник по чл. 62, ал. 3 наруши условията на договора за балансиране, в т.ч. при неплащане в срок или ако не възстанови или не представи актуализирано гаранционно обезпечение в сроковете по договора;

3. координаторът на балансираща група или търговският участник по чл. 62, ал. 3 има неизплатени задължения по договорите си за достъп и пренос и/или невнесени/невъзстановени/неактуализирани гаранционни обезпечения;

4. координаторът на балансираща група или търговският участник по чл. 62, ал. 3 допуска небаланси в балансиращата си група, надхвърлящи размера на предоставеното обезпечение по реда на глава десета, след изрично предупреждение от независимия преносен оператор;

5. координаторът на балансираща група е обявен в несъстоятелност или е в процес на ликвидация;

6. не представя графици в сроковете съгласно правилата.

(2) Общественият доставчик може да поиска от независимия преносен оператор да отстрани от електроенергийния пазар търговски участник, който не изпълнява задълженията си по чл. 100, ал. 4 ЗЕ.

(3) Координаторът на балансираща група или търговският участник по чл. 62, ал. 3 е длъжен да уреди всички свои задължения с независимия преносен оператор, възникнали до датата на отстраняване от електроенергийния пазар.

(4) Членовете на балансираща група с координатор, отстранен от електроенергийния пазар, който им е и доставчик на електрическа енергия, се причисляват в балансиращата група на доставчика от последна инстанция, считано от датата на отстраняване, и имат право да прехвърлят отговорността за балансиране на друг координатор при условията и по реда на глава осма.

(5) Членовете на балансираща група с координатор, отстранен от електроенергийния пазар, който не им е доставчик на електрическа енергия, отговарят самостоятелно за собствените си небаланси, считано от датата на отстраняване, и незабавно представят обезпечение за изпълнение на задълженията си по договора по чл. 11, т. 8. Прехвърлянето на отговорността за балансиране на друг координатор е при условията и по реда на глава осма.

(6) Независимият преносен оператор отразява отстраняването на координатор на балансираща група или търговски участник по чл. 62, ал. 3 в регистъра по чл. 65 в деня на отстраняването му.

(7) В случаите по ал. 1 независимият преносен оператор информира КЕВР за отстраняването от пазара на координатора на балансиращата група.

(8) Предизвестият по ал. 1 се изпраща и на членовете на балансиращата група. Независимият преносен оператор уведомява преките членове в балансиращата група, а операторите на електроразпределителните мрежи – непреките членове в групата.

Раздел III

Участие на производителите на електрическа енергия от възобновяеми източници и от високоефективно комбинирано производство на балансиращия пазар

Чл. 69. (Изм. и доп. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., изм., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) (1) Общественият доставчик и крайните снабдители заплащат на производителите на електрическа енергия от възобновяеми източници произведените от тях количества електрическа енергия по показания на средствата за търговско измерване и по цена съгласно условията на чл. 31, ал. 5 ЗЕВИ.

(2) Количествата електрическа енергия над тези по чл. 31, ал. 5, т. 1 ЗЕВИ производителите на електрическа енергия от възобновяеми източници могат да ползват за снабдяване на свои клонове, предприятия и обекти или да продават по свободно договорени цени.

(3) Общественият доставчик и крайните снабдители заплащат на производителите на електрическа енергия от високоефективно комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия произведените от тях количества електрическа енергия по регистриран график в системата за администриране на пазара и по цена съгласно условията на чл. 162 ЗЕ.

Чл. 70. (Изм. и доп. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., изм. бр. 90 от 2015 г., в сила от 1.01.2016 г.) (1) Производителите на електрическа енергия от възобновяеми източници, избрали да прехвърлят отговорността си за балансиране на координатор на комбинирана/стандартна балансираща група, трябва да получат достъп до съответната мрежа и да бъдат регистрирани на пазара чрез подаване на заявление към съответния мрежови оператор при условията и по реда на глава осма, както и да сключат договор по чл. 11, т. 9.

(2) Общественият доставчик, крайните снабдители в качеството им на координатори на специални балансиращи групи и координаторите на комбинирани балансиращи групи за производителите на електрическа енергия от възобновяеми източници сключват договор по чл. 11, т. 9 с всички членове на балансиращата група.

(3) Производителите по ал. 2, които не са сключили договор по чл. 11, т. 9, се балансират от съответния координатор на специалната или комбинираната балансираща група в съответствие с прилаганата методика за разпределение на небалансите на членовете в специалната или комбинираната балансираща група и утвърдените от КЕВР общи принципи за разпределяне на небалансите.

(4) Производителите на електрическа енергия от възобновяеми източници, които продават произведената електрическа енергия по преференциални цени

и по показания на средствата за търговско измерване, нямат право да участват в стандартни балансиращи групи. Производителите на електрическа енергия от възобновяеми източници имат право да участват в стандартна балансираща група само когато продават произведената електрическа енергия съгласно чл. 31, ал. 12 ЗЕВИ.

(5) Производителите от възобновяеми източници нямат право да продават електрическа енергия при условията на чл. 31, ал. 12 ЗЕВИ, когато са членове на специална балансираща група, освен в случаите на чл. 56, ал. 17, т. 1.

Чл. 71. (Изм. и доп. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., изм. бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) **(1)** Във връзка с участието на производители на електрическа енергия от възобновяеми източници в балансиращия пазар предоставянето и утвърждаването на графици се извършва съгласно разпоредбите на глава шеста.

(2) Координаторите на специалните балансиращи групи на крайните снабдители с обекти на производителите на електрическа енергия от възобновяеми източници, когато продават по реда на чл. 31, ал. 5 ЗЕВИ, известяват графици за обмен към координатора на обществения доставчик. Координаторът на обществения доставчик по чл. 56, ал. 7, т. 1 известява агрегиран график към виртуалната търговска балансираща група на обществения доставчик за прогнозното производство в групата. Тези графици служат само за определяне на небалансите на групите на производителите на електрическа енергия от възобновяеми източници и по тях няма финансови разплащания.

(3) Координаторът на комбинирана балансираща група подава графиците за обмен на електрическа енергия, произведена от възобновяеми източници, и към координаторите на специални балансиращи групи на обществен доставчик и краен снабдител, които изкупуват електрическата енергия от производителите на електрическа енергия от възобновяеми източници.

(4) Координаторът на стандартна балансираща група подава графиците за обмен на електрическа енергия, произведена от високоефективно комбинирано производство, и към координаторите на специални балансиращи групи на обществен доставчик и краен снабдител, които изкупуват електрическата енергия от производителите, за количествата високоефективно производство.

(5) Производителите на електрическа енергия от високоефективно комбинирано производство изпращат почасови графици към обществения доставчик/крайния снабдител и към участници на свободния пазар в сроковете съгласно глава шеста. Балансирането се извършва съгласно сумарните графици и отчетените количества електрическа енергия, като небалансите се делегират на координатора на стандартната балансираща група.

(6) Графикът към обществения доставчик/крайния снабдител следва да бъде съобразен с почасовия топлинен товар в изпълнение на разпоредбата на чл. 84, ал. 6, т. 1 ЗЕ и съгласно наредбата по чл. 84, ал. 7 ЗЕ.

Чл. 72. На база сетълмента на координатора на комбинирана балансираща група се извършва уреждане на взаимоотношенията между координатора на балансиращата група и независимия преносен оператор по цени за

недостиг/излишък на балансиращия пазар.

Чл. 73. (1) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Възникналите взаимоотношения между обществения доставчик и координаторите на комбинирани балансиращи групи по отношение на производителите от възобновяеми източници по повод задължението по чл. 69 се уреждат по следния начин:

1. (изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) за всеки сетълмент период, когато произведеното количество електрическа енергия от производителите от възобновяеми източници е по-голямо от регистрираното по график, координаторите на комбинираните балансиращи групи заплащат на обществения доставчик стойността на разликата в количеството по цена, определена от обществения доставчик, в левове за MWh;

2. (изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) за всеки сетълмент период, когато произведеното количество електрическа енергия от производителите на електрическа енергия от възобновяеми източници е по-малко от регистрираното по график, общественият доставчик заплаща на съответните координатори на комбинираните балансиращи групи стойността на разликата в количеството по цена, определена от обществения доставчик, в левове за MWh.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Разплащанията между обществения доставчик и координаторите на комбинираните балансиращи групи по ал. 1, т. 1 и 2 се уреждат по една и съща цена, която се определя и обявява от обществения доставчик не по-късно от пет работни дни преди датата на тяхното прилагане.

(3) (Нова – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) В срок до 10 работни дни от края на всяко тримесечие общественият доставчик определя и обявява окончателна цена за тримесечието във връзка с разплащанията по ал. 1, т. 1 и 2.

(4) (Нова – ДВ, бр. 39 от 2014 г., изм. бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Крайните снабдители известяват на обществения доставчик същия информативен график, който са получили от координаторите на комбинирани балансиращи групи, по чл. 71 за обекти на производители на електрическа енергия от възобновяеми източници, присъединени към съответните електроразпределителни мрежи.

Чл. 73а. (Нов – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) (1) Крайните снабдители изпращат на обществения доставчик до 9-о число на месеца, следващ отчетния, протокол от измерванията и фактура за количествата електрическа енергия, закупена от крайните снабдители при условията на чл. 31, ал. 5, т. 1 и 2 ЗЕВИ и чл. 162 ЗЕ, за всеки производител от възобновяеми източници и високоефективно комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия.

(2) Операторът на електропреносната мрежа изпраща на обществения доставчик протоколи за измерена електрическа енергия за всеки производител на електрическа енергия от възобновяеми източници и високоефективно комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия. Протоколите се изпращат по електронен път най-късно до 5-о число на месеца, следващ

отчетния. Копие от двустранно подписаните протоколи се изпращат до 25-о число на месеца, следващ отчетния.

Чл. 74. Търговските отношения по чл. 72 се уреждат с двустранните договори по чл. 11, т. 8.

Чл. 75. Търговските отношения по чл. 73 се уреждат с двустранните договори по чл. 11, т. 14.

Чл. 76. (Отм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.).

Глава шеста
ПРАВИЛА ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ И УТВЪРЖДАВАНЕ НА ГРАФИЦИ ЗА
ПРОИЗВОДСТВО,
ГРАФИЦИ ЗА ПОТРЕБЛЕНИЕ И ГРАФИЦИ ЗА ОБМЕН НА ЕЛЕКТРИЧЕСКА
ЕНЕРГИЯ

Раздел I
Графици за производство и графици за потребление

Чл. 77. (1) *(Доп. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.)*
Почасови графици за производство, с информация за брутното производство на централата, се изпращат на независимия преносен оператор от всички производители, присъединени към електропреносната мрежа или от техния координатор, по утвърден образец (PPS file) и посочен достъп до системата, в срокове съгласно инструкция, публикувана от независимия преносен оператор на интернет страницата му.

(2) Почасови графици за производство се изпращат на координаторите на балансиращи групи от всички производители, присъединени към електроразпределителната мрежа в деня, предхождащ доставката, по образец, утвърден от координатора на балансиращата група.

(3) Обобщени почасови графици за производство на централите, присъединени към съответната разпределителна мрежа по типове производствени мощности, се изпращат от координаторите на балансиращи групи към независимия преносен оператор по утвърден образец (PPS file) и посочен достъп до системата, в срокове съгласно инструкция, публикувана от независимия преносен оператор на интернет страницата му.

(4) Доставчиците на балансираща енергия изпращат на независимия преносен оператор почасови графици за планираното брутно производство на всеки диспечериран блок, съгласно сключените договори за доставка на електрическа енергия, за покриване на технологичните разходи в мрежите, на борсов пазар на електрическа енергия, по утвърден образец (PPS file) и посочен достъп до системата, в срокове съгласно инструкция, публикувана от независимия преносен оператор на интернет страницата му и съгласно

процедурите, регламентирани в "Правилата за управление на електроенергийната система" и тези правила.

(5) Доставчиците на балансираща енергия изпращат на независимия преносен оператор графици за нетно производство на всеки диспечериран блок по утвърден образец (TPS file) и посочен достъп до системата, с отчитане на сключените договори за доставка на електрическа енергия, в срокове съгласно инструкцията, публикувана от независимия преносен оператор на интернет страницата му и съгласно процедурите, регламентирани в "Правилата за управление на електроенергийната система" и тези правила.

(6) Графиките за производство по ал. 1, 3 и 4 служат за диспечериране на съответния агрегат.

(7) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Почасовите графици за производство на доставчиците на балансираща енергия по ал. 4 (брутни) и ал. 5 (нетни) трябва да са съпоставими и да отчитат прогнозните собствени нужди, да съответстват на условията в сключените договори по чл. 11, т. 7 от тези правила и предоставената разполагаемост за регулиране. Операторът може да поиска промяна на графика или да наложи ограничение в срокове съгласно инструкцията, публикувана от независимия преносен оператор на интернет страницата му, в случаите, когато графиките не са съобразени с прогнозните режими на работа и определената разполагаемост за регулиране.

(8) Независимият преносен оператор изпраща до 10-о число на предходния месец на производителите по ал. 4 необходимите диапазони (брутната разполагаемост) за регулиране на всеки блок за следващия месец, като производителят няма право да сключва сделки за пазара на електрическа енергия над определената брутна мощност за всеки блок, освен ако страните писмено не са договорили друго.

(9) Почасовите графици за потребление на доставчици на балансираща енергия с потребителски обекти съдържат информация за планираното потребление съгласно сключените договори, процедурите, регламентирани в Правилата за управление на електроенергийната система и тези правила, и се изпращат по утвърден образец (TPS file) и посочен достъп до системата в сроковете по ал. 5.

(10) Координаторите на балансиращи групи и търговските участници по чл. 62, ал. 3 изпращат сумарна нетна почасова прогноза за производството и сумарна почасова прогноза за потреблението в балансиращата група по утвърден образец (TPS file) и посочен достъп до системата в срокове съгласно инструкцията, публикувана от независимия преносен оператор на интернет страницата.

(11) Почасовите графици за производство и почасовите графици за потребление се изпращат в деня, предхождащ деня на доставка, и съдържат информация за количеството електрическа енергия за всеки час в деня на доставка, което съответният производител (блок на производител) или обект на потребител ще доставя/потребява от мрежата.

(12) Независимият преносен оператор на база графиките за производство и графиките за потребление и собствени прогнози определя необходимия резерв - вторичен, третичен и студен, за следващия ден, необходим за:

1. поддържане на баланса между производството и потреблението в реално време;
2. поддържане на сигурно и надеждно електроснабдяване;

3. поддържане на резервна мощност в случаите на непредвидени аварийни ситуации на мрежата и производствените мощности и промени в климатичните условия;

4. управление на претоварванията в мрежата.

Чл. 78. (1) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Крайните снабдители, електроразпределителните предприятия и независимият преносен оператор изпращат на обществения доставчик помесечни прогнози за количеството електрическа енергия за потреблението и за компенсиране на технологичните разходи в съответните мрежи:

1. (**изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.**) до 3 работни дни след определяне на квотите с решение на КЕВР – за второто полугодие на текущата календарна година;

2. до 10 декември – за шестте месеца на следващата календарна година.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Общественият доставчик определя в срок до 2 работни дни от постъпване на информацията по ал. 1 месечните задължения до края на съответната година на "квотните централи", както и задълженията на производителите по чл. 93а ЗЕ, в рамките на определената с решение на КЕВР квота, и до 10 декември - задълженията за шестте месеца на следващата календарна година.

(3) Месечните задължения по ал. 2 се изпращат на съответните производители и независимия преносен оператор и се публикуват на интернет страницата на оператора до два работни дни от постъпване на информацията при оператора.

(4) (Доп. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., изм. бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Месечните прогнози по ал. 1 могат да бъдат актуализирани от крайните снабдители, електроразпределителните предприятия и независимия преносен оператор до 22-ро число на предходния месец.

(5) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Месечните задължения по ал. 2 могат да бъдат актуализирани от обществения доставчик до 10-о число на предходния месец с отчитане на ремонтните програми, аварийност на агрегатите, изменение в климатичната прогноза в рамките на общата шестмесечна разполагаемост, утвърдена от КЕВР.

(6) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., изм. и доп. бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Всеки работен ден до 15:00 ч. общественият доставчик определя почасовите количества за следващия ден на "квотните централи" и на производителите по чл. 93а от ЗЕ при отчитане на месечните задължения след актуализирането им. Почасовите количества задължително трябва да бъдат в рамките на производствените характеристики на техните агрегати и прогнозни режими на работа. Количествата се определят на база графици на крайните снабдители, изпратени на обществения доставчик на същия ден до 11:00 ч.

(7) Количествата по ал. 6 са задължителни за производителите и следва да бъдат съобразени в графици за обмен по чл. 80.

(8) Количествата по ал. 6 са задължителни и за производителите в балансиращите групи на обществения доставчик.

(9) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) При несъответствие на количествата в графици по ал. 6 и 7 независимия преносен оператор регистрира графика на обществения доставчик.

(10) (Нова – ДВ, бр. 39 от 2014 г., отм. бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.).

Раздел II

Графици за обмен на електрическа енергия

Чл. 79. (1) Графиците за обмен на електрическа енергия между две балансиращи групи в рамките на електроенергийната система на България се изпращат на независимия преносен оператор в срокове съгласно инструкция, публикувана от независимия преносен оператор на интернет страницата по утвърден образец (TPS file) и получен достъп до системата, и съдържат информация за количеството електрическа енергия за всеки час в деня на доставка, което съответната балансираща група ще обмени с други балансиращи групи.

(2) Графиците за обмен между балансираща група, регистрирана в рамките на електроенергийната система на България и юридическо лице, придобило право да извършва търговска дейност в съседна пазарна зона (график за междусистемен обмен), се изпращат на независимия преносен оператор по утвърден образец (TPS file) и получен достъп до системата.

(3) Крайният срок за изпращане на графиците за междусистемен обмен в съответствие с придобитите преносни способности от годишен и месечни търгове (дългосрочни номинации) и дневни търгове (краткосрочни номинации) е съгласно Тържни правила за съответните контролни зони, публикувани от независимия преносен оператор, и изискванията на OH-Policy2 за синхронна зона континентална Европа.

(4) Независимият преносен оператор проверява допустимостта на изпълнение на графиците за обмен от гледна точка на прогнозните режими на работа и техническите възможности на агрегатите, придобита междусистемна преносна способност, съпоставимост на графиците на всички координатори на балансиращи групи, предварителния баланс и съответствието между графиците за производство, графиците за потребление и графиците за обмен на всяка балансираща група, ограничения в пропускателните възможности, изисквания за резервиране на диапазон за регулиране и наличието на обстоятелства, които могат да нарушат безопасността или качеството и сигурността на работа на електроенергийната система, съгласно Правилата за управление на електроенергийната система и тези правила.

(5) Координаторите на балансиращи групи и доставчиците на балансираща енергия изпращат коригирани графици за производство, графици за потребление, графиците за обмен на електрическа енергия между две балансиращи групи в рамките на електроенергийната система на България съгласно изискванията на независимия преносен оператор в срокове съгласно инструкция, публикувана от независимия преносен оператор на интернет страницата.

(6) Независимият преносен оператор има право да променя инструкцията във връзка с процеса на приемане, валидиране и регистриране на графици за производство, графици за потребление и графици за обмен при необходимост, като публикува промяната не по-късно от 2 седмици преди датата на влизане в сила на промяната.

(7) Координаторите на балансиращи групи имат право да изпращат графици за производство, графици за потребление и графици за обмен до седем дни предварително.

(8) Централите за високоефективно комбинирано производство, които са технологично свързани с обекти, потребяващи произведената топлинна енергия, предоставят на пазара по свободно договорени цени електрическа енергия след задоволяване на потреблението на технологичносвързания обект.

Чл. 80. (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.)

Известяването на сключените сделки на борсовия пазар на електрическа енергия се осъществява в съответствие с разпоредбите на чл. 33.

Чл. 81. (1) Независимият преносен оператор потвърждава графиците за производство и графиците за потребление на доставчиците на балансираща енергия по чл. 77, ал. 4, 5 и 9 в срокове съгласно инструкцията, публикувана от независимия преносен оператор на интернет страницата.

(2) Координаторите на балансиращи групи получават информация за регистрираните графици от търговската система на оператора в срокове съгласно инструкцията.

(3) Независимият преносен оператор потвърждава на координаторите на балансиращи групи графици за обмен по чл. 79 в срокове съгласно инструкцията.

(4) При несъответствие на количества, заявени от координатори на балансиращи групи в рамките на електроенергийната система на България, се приема за валидна по-малката стойност.

(5) При несъответствия на количества, заявени от координатори на балансиращи групи по графици за междусистемен обмен с електроенергийните системи на други държави, се прилагат двустранните договорености между независимия преносен оператор и съответния съседен системен оператор (напр. валидна по-малката стойност или редуциране до нулева стойност).

(6) Между две балансиращи групи в рамките на електроенергийната система на България координаторите известяват само салдото по сделките.

(7) Утвърдените от независимия преносен оператор графици за обмен на електрическа енергия, графици за производство и графици за потребление, включително търгуваните количества на борсов пазар на електрическа енергия, са основа за определяне на небалансите на координаторите на балансиращи групи, енергията, предоставена/закупена на/от пазара на балансираща енергия, и финансовите задължения на страните.

(8) Графиките за производство, графиките за потребление и графиките за обмен на една балансираща група трябва да бъдат балансирани като известните покупки от други балансиращи групи и прогнозно производство в групата да бъдат равни на известните продажби към други балансиращи групи и прогнозно потребление.

(9) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Независимият преносен оператор има право да поиска от координаторите на балансиращи групи корекции в графиките, в случай че са нарушени изискванията по ал. 8. При непредприемане на съответните действия за корекции на графиките независимият преносен оператор има право да не регистрира графиките на

координаторите на балансиращи групи.

(10) (Нова – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Независимият преносен оператор има право да поиска промяна на график на производител в "Д-1" в случаите, когато представеният график не съответства на оперативната информация и прогноза на оператора.

(11) (Нова – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Независимият преносен оператор има право в деня на доставка да разреши намаляване и/или спиране на блок на производител поради необезпеченост с първичен ресурс, както и пускане на агрегат в случай на недопускане на енергийно непреработен първичен енергиен ресурс. В тези случаи отклоненията от регистрирания график са небаланс.

(12) (Нова – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Независимият преносен оператор, отчитайки текущото състояние на първичния ресурс в деня на доставка, има право в рамките на сумарния график по технологии да редишпечира работата на отделните обекти, собственост на един производител, в рамките на една балансираща група с цел оптимизиране режима на работата. Разликата между сумарния търговски график на съответния производител и сумарното производство вследствие на редишпечирането е регулираща енергия.

(13) (Нова – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Независимият преносен оператор има право в деня на доставка да приеме заместване на един блок на електроенергетическа централа с друг блок, като отклоненията от общото производство и регистрирания график са небаланс за търговския участник.

Чл. 82. (1) Независимият преносен оператор има право при наличие на необходимите технически обстоятелства да въведе процедура по известяване, валидиране и регистриране на графици за производство, графици за потребление и графици за обмен в рамките на деня на доставка.

(2) Броят на сесиите в рамките на деня се определя от независимия преносен оператор.

(3) (Нова – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) При въвеждане на известяване в рамките на деня операторът разработва отделна инструкция за броя на сесиите, изискванията за номиниране, корекция и валидиране на графиците и я публикува на интернет страницата си не по-късно от две седмици преди датата на влизане в сила.

Чл. 83. (1) В случай на аварийна ситуация и/или непреодолима сила, които имат локален характер, координаторите на балансиращи групи предприемат необходимите мерки за съгласуване на графици за обмен за следващия незатворен период на доставка, които да отчитат променените обстоятелства.

(2) Независимият преносен оператор не прекратява и не променя графици за обмен между координаторите на балансиращи групи, в случаите на ал. 1, след регистрацията им.

Чл. 84. (1) Независимият преносен оператор има право да прекрати и/или

ограничи графици за обмен на координаторите на балансиращи групи при настъпване на следните обстоятелства:

1. отпадане на системата за администриране на пазара;
2. при възникване или за предотвратяване на аварии по съоръжения за производство и пренос на електрическа енергия;
3. при претоварване на електрическите мрежи;
4. при дълготраен недостиг на енергоносители;
5. разпоредителни мерки на компетентни органи;
6. при невъзможност за поддържане баланса на ЕЕС и след като всички други мерки, съгласно изискванията на ENTSO-E, са били предприети;
7. в случаите на чл. 73 от Закона за енергетиката и при други хипотези на непреодолима сила.

(2) В случаите на ал. 1 независимият преносен оператор се съобразява със сроковете за известяване, регламентирани в нормативната уредба.

(3) **(Изм. и доп. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.)** В случаите на ал. 1 взаимоотношенията, свързани с консумацията на електрическа енергия в ЕЕС за периода на прекратяване на пазара, се уреждат с доставчиците от последна инстанция, съответно крайните снабдители, предоставящи услуги от обществен интерес.

(4) Взаимоотношенията по ал. 3 се уреждат по показанията на средствата за търговско измерване.

(5) **(Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.)** В случаите по ал. 1 производителите продават по цени, определени от КЕВР и/или в дългосрочните договори. При липса на определени такива производителите продават по цената, равна на цената, по която общественият доставчик продава на крайните снабдители, минус цена за "задължения към обществото".

(6) **(Нова – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.)** В случаите по ал. 1 сделките за покриване на технологичните разходи в електропреносната и електроразпределителните мрежи се уреждат по чл. 84, ал. 3.

(7) (Предишна ал. 6, **изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.**) Крайните клиенти купуват консумираната електрическа енергия по цена, определена от доставчика от последна инстанция в договорите за продажба, и цени на крайните снабдители съгласно решение на КЕВР.

(8) (Предишна ал. 7 – **ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.**) За периода по ал. 1 търговските участници не подлежат на балансиране.

Глава седма ИЗМЕРВАНЕ. ПРЕДОСТАВЯНЕ НА ДАННИ

Раздел I Цели

Чл. 85. (1) Сумирането и предоставянето на данни за измерените количества електрическа енергия обслужва процесите на сетълмент на количествата, търгувани на електроенергийния пазар чрез двустранни договори или на борсовия пазар на електрическа енергия, пазара на балансираща енергия, двустранните обмени със съседни контролни зони/блокове, сетълмента на небалансите, спомагателните услуги, плащанията за достъп и

пренос и всички други услуги съгласно тези правила.

(2) В тази глава са регламентирани процедурите относно:

1. сумиране на измерените стойности;
2. предоставяне на сумираните измерени стойности;
3. предоставяне на данни за почасова консумация.

(3) Процесът на сетълмент на електроенергийния пазар е основан на период на сетълмент (един час) и всички сумирани и предавани стойности на товаровия профил трябва да са за същия времеви интервал.

(4) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Тези правила регламентират използването на данни от средствата за търговско измерване, собственост на оператора на електропреносната мрежа или на съответния оператор на електроразпределителната мрежа, информационни системи и механизми в процеса на сетълмент на електроенергийния пазар. Тези процедури не са приложими към данни от средства и системи за измерване, които са с оперативна предназначение и не са собственост на съответния мрежови оператор.

Раздел II

Изисквания към измервателните системи

Чл. 86. (1) Електромери за периодично измерване на електрическата енергия трябва да бъдат монтирани на всички места на измерване на обекти съгласно Правилата за измерване на количеството електрическа енергия.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) За обектите, необхванати в ал. 1, могат да се прилагат стандартизирани товарови профили, разработени от разпределителните предприятия и представени на независимия преносен оператор.

(3) (Нова – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Независимият преносен оператор и операторите на електроразпределителните мрежи съгласуват инструкцията за работата и прилагането на стандартизирани товарови профили от операторите на разпределителните мрежи за обектите по ал. 2, публикувана на интернет страницата на независимия преносен оператор.

Чл. 87. (1) Собствениците на измервателните системи съхраняват и предоставят сумирани и почасови измерени стойности от електромерите по чл. 86, ал. 1 на количествата активна електрическа енергия, доставена/консумирана до/от обектите на търговски участници за всеки период на сетълмент.

(2) Всеки виртуален електромер има постоянен буквено-цифров идентификационен код. Тези кодове се определят от независимия преносен оператор при регистрацията на търговския участник и се предоставят на съответните собственици на измервателни системи с приложен списък на местата на измерване за всеки идентификационен код.

(3) При регистрацията на търговски участник на пазара на електрическа енергия е необходимо посочените от него обекти да включват всички места на измерване за тези обекти. Не се допуска регистриране на обект на търговски участник на пазара на електрическа енергия с част от местата на измерване за

съответния обект.

Раздел III

Отчитане, удостоверяване и предоставяне на измерени стойности

Чл. 88. (1) (Предишен текст на чл. 88 – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Измерената стойност представлява количеството електрическа енергия, което е измерено и регистрирано от електромер за периодично измерване, или чрез товаров профил, интегриран за периода на сетълмент.

(2) (Нова – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Обменът на данни за енергия между всички търговски участници на пазара се извършва чрез единен протокол за комуникация.

Чл. 89. (1) Всеки собственик на измервателна система носи отговорност за отчитането на всички измерени стойности съгласно Правилата за измерване на количеството електрическа енергия и Правилата за търговия с електрическа енергия.

(2) В случаите на чл. 86, ал. 1 собствениците на измервателните системи валидират, обработват и съхраняват данните в база данни с измерени стойности. Сумираните и почасови данни се предоставят на независимия преносен оператор до 17,00 ч. на втория работен ден от седмицата за дните от понеделник до неделя включително на предходната календарна седмица.

(3) В случаите на чл. 86, ал. 2 координаторите на балансиращи групи предоставят на независимия преносен оператор до 12,00 ч. на втория работен ден от всеки месец, за периода на съответния месец, сумиран брой на обекти на търговски участници по чл. 86, ал. 2, разделени по тип на товаров профил и собственост на електрическата мрежа, в която се намират горепосочените обекти.

(4) При приключване на всеки месец собствениците на измервателните системи валидират, обработват и съхраняват данните в база данни с измерени стойности. Сумираните данни се предоставят на независимия преносен оператор до 12,00 ч. на втория работен ден за дните от предходния месец, за които липсват данни, но не по-късно от третия календарен ден.

(5) В случай на липсващи почасови данни от отделните измервателни системи с оглед спазване на сроковете за предоставяне на информация на независимия преносен оператор, собственикът на измервателните системи може да използва заместващи стойности съгласно Правилата за измерване на количеството електрическа енергия, изчислени на база предишни периоди на сетълмент, или по начин, уточнен в договора за достъп до разпределителната/преносната мрежа на търговския участник. При липса на заместващи стойности от страна на собственика на измервателните системи независимият преносен оператор прилага служебна стойност 0 за съответните липсващи почасови данни.

(6) В случай на липсващи по ал. 5 или сгрешени данни собственикът на измервателната система оценява, коригира или заменя липсващата или сгрешена информация по отношение на измерените стойности съгласно Правилата за измерване на количеството електрическа енергия и предоставя

информацията на независимия преносен оператор до 12,00 ч. на третия работен ден, но не по-късно от петия календарен ден след приключване на месеца.

(7) Координаторите на балансиращи групи получават измерените стойности по обекти за всеки пряк и непряк член на балансиращата група от собствениците на измервателните системи в сроковете за предоставяне на данни към независимия преносен оператор, упоменати в ал. 2 и 4.

(8) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Получените измерени стойности по ал. 7 могат да бъдат оспорени чрез координаторите на балансиращи групи пред собствениците на измервателните системи в рамките на два работни дни от получаване на данните. Собственикът на средствата за измерване извършва проверка и потвърждава или коригира измерените стойности. Неоспорени стойности в този срок се смятат за потвърдени от съответната страна.

(9) Всички измерени стойности, включително тези, които са били предмет на промяна, съгласно ал. 8 ще се смятат от независимия преносен оператор за потвърдени от страните не по-късно от осмия ден на всеки календарен месец, следващ отчетния, и стават утвърдени измерени стойности. В случай на непостигане на съгласуване, което продължава след тази дата, ще се прилагат разпоредбите на глава десета, раздел VII.

(10) (Нова – ДВ, бр. 39 от 2014 г., изм. бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Всеки собственик на измервателна система изпраща до 9-о число на месеца, следващ отчетния, измерените почасови стойности за обекти на производители на електрическа енергия от възобновяеми източници и високоефективно комбинирано производство, обозначени с партида/идентификационен код, както следва:

1. на обществения доставчик за всяко място на търговско измерване за всеки производител;

2. на крайните снабдители за всяко място на търговско измерване за всеки производител, от когото изкупуват електрическа енергия;

3. на координаторите на комбинирани балансиращи групи за всяко място на търговско измерване за всеки производител, включен в комбинираната балансираща група;

4. на координаторите на стандартни балансиращи групи за всяко място на търговско измерване за всеки производител, включен в стандартната балансираща група.

(11) (Нова – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) В срока по ал. 10 собствениците на измервателни системи предоставят на обществения доставчик и на крайните снабдители оформени по установения в договорите за използване на съответната мрежа ред документи за извършени корекции на предоставените почасови стойности за обектите на производителите от средствата за търговско измерване и/или промени в системите за търговско измерване на електрическата енергия, които включват протоколи от измерванията, подмяната на средства за измерване, промяна на константи, както и за начислените количества електрическа енергия при неправилно и/или неточно измерване на електрическата енергия.

Чл. 90. Разпоредбите на този раздел са приложими и към местата на

измерване, съответстващи на обекти на производители и потребители, които предоставят спомагателни услуги за независимия преносен оператор.

Раздел IV

Определяне на технологичните разходи в мрежата

Чл. 91. Всички измерени стойности от търговските електромери между електропреносната мрежа и електроразпределителните мрежи, между отделните електроразпределителни мрежи, между производители и електропреносна/електроразпределителна мрежа ще бъдат отчитани и използвани при определяне на технологичните разходи на преносното предприятие и разпределителните предприятия.

Чл. 92. (1) Технологичните разходи в мрежата се определят поотделно за електропреносната мрежа и всяка електроразпределителна мрежа.

(2) Преносното предприятие и разпределителните предприятия в съответствие със собствеността на мрежата определят технологичните разходи в съответната мрежа поотделно за всеки период на сетълмент като разлика между цялото количество електрическа енергия, постъпило в съответната мрежа в местата на измерване, и количеството електрическа енергия, консумирано в съответната мрежа или доставено в други мрежи, съгласно утвърдените измерени стойности.

(3) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Независимият преносен оператор изчислява небалансите на количествата електрическа енергия, необходима за покриване на технологични разходи по преносната мрежа и разпределителните мрежи въз основа на определените технологични разходи по ал. 2 и утвърдените графици за доставка, подадени до обществения доставчик от координаторите на специалните балансиращи групи за покриване на технологичните разходи.

(4) Всички технологични разходи в мрежите, определени по ал. 2, ще се смятат за утвърдени измерени стойности.

Раздел V

Сумиране и предоставяне на измерените стойности

Чл. 93. (1) След определяне на утвърдените измерени стойности по чл. 89, ал. 9 и чл. 92, ал. 4 всеки собственик на измервателна система определя сумарните физически доставки за всеки производител и всеки потребител/доставчик на краен потребител (според случая) за съответната мрежа за всеки период на сетълмент.

(2) Сумарното производство на производител е равно на сумата от всички утвърдени измерени стойности в точките на присъединяване на производствените блокове към съответната мрежа.

(3) Сумарното потребление на потребител е равно на сумата от всички утвърдени измерени стойности в точките на присъединяване/местата на измерване на този потребител, присъединен към съответната мрежа.

Чл. 94. (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) (1) Собствениците на измервателни системи предоставят на независимия преносен оператор сумирани по балансиращи групи валидирани данни от средствата за търговско измерване на електрическа енергия на обекти на търговски участници, присъединени към съответната електрическа мрежа.

(2) Собствениците на измервателни системи предоставят на координаторите на балансиращи групи сумирани валидирани данни от средствата за търговско измерване на електрическа енергия на обекти на търговски участници, които принадлежат към съответната балансираща група.

(3) За клиенти, за които се прилагат стандартизирани товари профили, собствениците на измервателни системи извършват отчет на средствата за търговско измерване съобразно графика за отчитане на съответния собственик на измервателна система. Отчетените по график количества активна електрическа енергия се разпределят почасово по приложимия стандартизиран товаров профил за периода от 1-во до последно число на календарния месец, в рамките на който е извършен отчетът, и се приемат за утвърдени измерени стойности по чл. 89, ал. 9.

(4) Собствениците на измервателни системи предоставят на координаторите на балансиращи групи и на независимия преносен оператор количествата електрическа енергия по ал. 3, агрегирани по типове стандартизирани товари профили и доставчици. Предоставените от собствениците на измервателни системи данни се използват за целите на сетълмента и могат да се използват от доставчиците за целите на фактурирането.

(5) Независимият преносен оператор предоставя на разпределителното предприятие в сроковете по чл. 89, ал. 2 сумираните стойности за измерените товари профили на електрическата енергия, отчетени от всеки търговски електромер, който участва във формирането на общото количество електрическа енергия, доставяно от преносната в разпределителната мрежа.

(6) Независимият преносен оператор предоставя на крайния снабдител в сроковете по чл. 89, ал. 2 сумираните по региони стойности за измерените товари профили на електрическата енергия, формирани от всеки търговски електромер, които участват във формирането на общото количество електрическа енергия, което крайният снабдител купува от обществения доставчик.

Раздел VI

Сумиране на измерени стойности по отношение на координатор на балансираща група

Чл. 95. (1) След получаване на утвърдените измерени стойности независимият преносен оператор определя общите физически доставки на всяка балансираща група по отношение на места на измерване от съответната мрежа за всеки период на сетълмент.

(2) Сумарното производство на координатор на балансираща група е равно на сумата от общото производство на обектите на всички производители, за

които съответният координатор на балансираща група е поел отговорност за балансиране.

(3) Сумарното потребление на координатор на балансираща група е равно на сумата от общото потребление на обектите на всички потребители, за които съответният координатор на балансираща група е поел отговорност за балансиране.

Раздел VII

Сумиране на измерени стойности по отношение на съответната мрежа

Чл. 96. (1) Нетното производство на съответната мрежа е равно на сумата от общото производство на всички производители, присъединени към тази мрежа.

(2) Нетното потребление от съответната мрежа е равно на сумата от общото потребление на всички потребители от тази мрежа.

(3) Електрическата енергия, доставена на други мрежи, е равна на сумата от всички измерени стойности, удостоверяващи обмена на електрическа енергия от съответната мрежа към други мрежи. По отношение на електропреносната мрежа към реализирания обмен с други мрежи се включва и износът на електрическа енергия.

(4) Електрическата енергия, получена от други мрежи, е равна на сумата от всички измерени стойности, удостоверяващи обмена на електрическа енергия от другите мрежи към съответната мрежа. По отношение на електропреносната мрежа към реализирания обмен с други мрежи се включва и вносът на електрическа енергия.

Раздел VIII

Сумиране на измерени стойности по отношение на извършването на дейността "сетълмент на небалансите" от независимия преносен оператор

Чл. 97. (1) Собствениците на измервателни системи предоставят на независимия преносен оператор следната информация по отношение на сетълмента на небалансите само за съответната мрежа и отделно за всеки период на сетълмент:

1. утвърдените измерени стойности отделно за всички диспечируеми блокове и товари, които предоставят допълнителни услуги, включително балансираща енергия;

2. утвърдените измерени стойности за друг блок, който е предоставил допълнителни услуги на електроенергийния системен оператор.

(2) Собствениците на измервателни системи предоставят на независимия преносен оператор следната информация само за съответната мрежа и отделно за всеки период на сетълмент:

1. общото производство по тип и общото потребление по отношение на всяка балансираща група, определени съгласно условията на чл. 95, ал. 2 и 3;

2. технологичните разходи в мрежата, определени съгласно условията на чл. 92, ал. 2 и 4;

3. нетното производство и нетното потребление в съответната мрежа, определено съгласно условията на чл. 96, ал. 1 и 2;

4. електрическата енергия, доставена на други мрежи, определена съгласно условията на чл. 96, ал. 3;

5. електрическата енергия, получена от други мрежи, определена съгласно условията на чл. 96, ал. 4.

Чл. 98. (1) (Изм. и доп. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.)

Независимият преносен оператор извършва предварителен физически сетълмент на седмична основа на всеки координатор на балансираща група, за всички места на измерване, оборудвани със средства за търговско измерване на електрическата енергия, до четвъртък за дните на предходната календарна седмица.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Независимият преносен оператор извършва окончателен физически сетълмент на всеки координатор на балансираща група, включително и за обектите по чл. 86, ал. 2, до десетия ден на всеки календарен месец, следващ отчетния.

(3) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Независимият преносен оператор извършва финансов сетълмент на месечна основа на всеки координатор на балансираща група съгласно изискванията на Закона за счетоводството и Закона за данък върху добавената стойност. Независимият преносен оператор има право да коригира данните в месечния финансов сетълмент за период до два месеца считано от датата на последния финансов сетълмент, но само при промяна на данните за обекти по чл. 86, ал. 1.

(4) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Резултатите от физическия и финансов сетълмент съгласно глава десета се отразяват в дневните и месечните извлечения за сетълмент на координаторите на балансиращи групи и на доставчиците на балансираща енергия.

Глава осма
УСЛОВИЯ И РЕД ЗА СМЯНА НА ДОСТАВЧИКА НА ЕЛЕКТРИЧЕСКА
ЕНЕРГИЯ И НА
КООДИНАТОРА НА БАЛАНСИРАЩА ГРУПА. ДОСТАВЧИК ОТ ПОСЛЕДНА
ИНСТАНЦИЯ

Раздел I

Ред за смяна на доставчика на електрическа енергия и координатора на балансиращата група

Чл. 99. (1) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Процедурата за смяна на координатора на балансираща група по смисъла на този раздел обхваща:

1. смяната на крайния снабдител с доставчик на либерализирания пазар или с доставчик от последна инстанция;

2. смяната на един доставчик с друг доставчик на либерализирания пазар в случаите, когато се променя принадлежността към балансиращата група;

3. смяната на доставчик на либерализирания пазар с доставчик от

последна инстанция в предвидените от ЗЕ случаи;

4. смяната на доставчик от последна инстанция с доставчик на либерализирания пазар или с краен снабдител;

5. смяната на един координатор на балансираща група с друг координатор на балансираща група;

6. смяната на доставчик на либерализирания пазар с краен снабдител.

(2) Смяната на доставчик се инициира от крайния клиент или нотариално упълномощено от него лице.

(3) Процесът на смяна на доставчик за клиенти, присъединени към електропреносната мрежа, се администрира от независимия преносен оператор, а за крайни клиенти, присъединени към електроразпределителната мрежа - от съответния оператор на електроразпределителна мрежа.

(4) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) При първа смяна на доставчик от регулирания пазар с доставчик на свободния пазар клиентът има право да получи информация за почасовата консумация на електрическа енергия от собствениците на средствата за търговско измерване в 5-дневен срок от датата на подаване на искането. Информация може да бъде поискана за период до две години назад преди датата, на която е отправено искането. Информацията се предоставя безплатно.

Чл. 100. (1) Търговският участник или нотариално упълномощено от него лице изпраща заявление за получаване на достъп според мрежата, към която е присъединен съответният обект, до независимия преносен оператор, съответно оператора на електроразпределителната мрежа, което следва да е по образец, публикуван на сайта на съответния мрежови оператор:

1. за търговски участници - физически лица: трите имена, ЕГН, адрес на обекта, по отношение на който ще бъде извършена промяната, и клиентски номер, идентификатор на точките на измерване;

2. за търговски участници - юридически лица: съгласно публикувания образец от мрежовия оператор и допълнителна инструкция, публикувана на сайта на независимия преносен оператор;

3. за търговски участници - дружества по смисъла на Закона за задълженията и договорите: трите имена и ЕГН на участващите в дружеството лица съдружници, адрес на обекта, по отношение на който ще бъде извършена промяната, клиентски номер и идентификатор на точките на измерване.

(2) В заявлението по ал. 1 се посочва и следната допълнителна информация и се прилагат следните документи:

1. място на присъединяване и обекти, в случай че е приложимо;

2. техническа информация за средствата за търговско измерване съгласно правилата по чл. 91, ал. 1, т. 6 от Закона за енергетиката, в случай че е приложимо;

3. **(изм. и доп. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.)** идентификационен номер на стандартизиран товаров профил, в случай че е приложимо;

4. наименование и идентификационен номер от регистъра по чл. 65 на координатора на балансираща група, който ще бъде отговорен за небалансите на търговския участник, в случай че е известен към момента на подаване на заявлението за получаване на достъп;

5. копие от договор за достъп и договор за пренос до електропреносната мрежа;

6. удостоверение за сключен договор при общи условия за достъп и пренос през електроразпределителната мрежа на съответния мрежови оператор.

Чл. 101. (1) Независимият преносен оператор или операторът на електроразпределителната мрежа разглежда заявлението за предоставяне на достъп и предоставените допълнителни документи съгласно чл. 100 в срок 10 работни дни от постъпването им.

(2) В случай че се установи липса на документ или непълнота в предоставената информация, в срока по ал. 1 независимият преносен оператор или съответният оператор на електроразпределителната мрежа уведомява заявителя за установените непълноти и му дава срок от 5 календарни дни да представи нужната информация.

(3) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Когато новият доставчик ще доставя електрическа енергия при условията на договор по чл. 11, ал. 10, е необходимо същият да е сключил рамков договор със съответния мрежови оператор.

(4) Непредставянето в срок на допълнителната информация, както и непълното ѝ представяне или липса на подписан рамков договор, е основание за независимия преносен оператор, съответно оператора на електроразпределителната мрежа, да преустанови разглеждането на заявлението за получаване на достъп. В този случай проверката се подновява след подаване на ново заявление.

(5) В случай че заявлението съдържа цялата необходима информация и след сключване на съответните договори, независимият преносен оператор или операторът на електроразпределителната мрежа издава уведомление за изпълнение на условията за предоставяне на достъп, включително изпълнение на изискванията на Правилата за измерване на количеството електрическа енергия.

(6) В уведомлението по ал. 5 се посочва идентификационният код на търговския участник и обектите му в базата данни на мрежовия оператор.

(7) Процедурата за получаване на достъп и последваща регистрация се извършва за всички обекти, за които се прехвърля отговорността за балансиране от обществения доставчик, крайния снабдител и/или доставчик от последна инстанция към друг координатор, включително и за обектите на производители от възобновяеми източници и високоефективно комбинирано производство.

(8) Независимият преносен оператор и операторите на електроразпределителните мрежи имат право да съгласуват допълнително инструкция, публикувана на сайта на независимия преносен оператор, която не противоречи на тези правила и допълва процеса на получаване на достъп.

Чл. 102. (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) (1) В случаите, когато е депозирано искане за смяна на доставчик съгласно чл. 99, ал. 1, т. 1, 2, 4, 5 и 6, независимият преносен оператор/операторът на електроразпределителната мрежа регистрира смяната

само след представяне от търговския участник на удостоверение за липса на задължения към последния му доставчик или споразумение за разсрочено плащане.

(2) В случай че удостоверението за липса на задължения, което се изисква при смяна на доставчик по реда на този раздел, не обхваща задълженията на клиента по договора по чл. 11, т. 4 или 10 с падеж след датата на регистрацията на смяната, както и неизпълнението на задълженията по сключеното споразумение за разсрочено плащане, предишният доставчик има право да поиска от оператора на електропреносната, съответно електроразпределителната, мрежа временно преустановяване на преноса на електрическа енергия до клиента при неизпълнение на задължението за своевременно заплащане на дължимите суми. Доставчикът следва да уведоми предварително клиента в срок не по-късно от 5 работни дни относно временното прекъсване на преноса на електрическа енергия.

(3) При първа смяна на доставчик на електрическа енергия и координатор на балансираща група операторът на електроразпределителната мрежа изисква служебно удостоверение за липса на задължения от последния му доставчик.

Раздел II

Ред за промяна на принадлежността към балансираща група

Чл. 103. (1) (Изм. и доп. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Процедурата се отнася за търговски участници, които са получили за съответните обекти уведомление за изпълнение на условията за предоставяне на достъп по чл. 101, ал. 5 от тези правила и желаят да ги регистрират на пазара по свободно договорени цени или да извършат последваща смяна на доставчика и/или координатора на балансираща група.

(2) Независимият преносен оператор и операторите на електроразпределителните мрежи имат право да съгласуват допълнително инструкцията, публикувана на сайта на независимия преносен оператор, която не противоречи на тези правила и допълва процеса на промяна на принадлежността към балансираща група.

(3) (**Доп. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.**) Търговският участник или нотариално упълномощено от него лице изпраща искане за промяна на принадлежността към балансираща група според мрежата, към която е присъединен съответният обект, до независимия преносен оператор, съответно оператора на електроразпределителната мрежа. Искането се предоставя на оператора на електроразпределителната мрежа до 10-о число на месеца, предхождащ месеца, за който се иска смяната, а на независимия преносен оператор – до 15-о число на месеца, за който се иска смяната.

(4) (**Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.**) Смяната на координатор на балансираща група влиза в сила винаги към първо число на месеца с изключение на случаите по чл. 104, ал. 1.

(5) Искането по ал. 3 съдържа минимум следната информация:

1. за търговския участник - наименование, ЕИК, идентификационен код в базата данни на мрежовия оператор, адрес за кореспонденция, електронна поща и телефон за връзка;

2. за обектите на търговския участник - идентификационен код за всеки обект в базата данни на мрежовия оператор, адрес на обекта и идентификатор на точката на измерване, използван при съответния мрежови оператор;

3. декларация за присъединяване като пряк или непряк член на балансираща група;

4. удостоверение от настоящия координатор на балансираща група и настоящ доставчик, ако е различен от координатора, за липса на просрочени задължения;

5. декларация за съгласие на новия координатор и/или удостоверение за сключен договор за балансиране/договор за комбинирана услуга с новия координатор на балансираща група.

(6) В случай че предоставените данни са пълни и коректни, мрежовият оператор изпраща уведомление за предстоящата промяна до стария и новия координатор на балансираща група в сроковете съгласно инструкцията по ал. 2.

(7) Към датата на влизане в сила на промяната на координатор на балансираща група собственикът на средствата за търговско измерване определя консумираната електрическа енергия по един от следните начини: извършва отчитане на средствата за търговско измерване, определя количеството електрическа енергия на база на прогнозно потребление или на база на самоотчет от страна на крайния клиент - в случай на смяна на координатор на балансираща група от клиент със стандартизиран товаров профил.

(8) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Собствениците на средствата за търговско измерване изпращат данните по ал. 7 в сроковете по чл. 89, ал. 3, 4 и 5 на настоящия доставчик и координатор на балансираща група и на новия доставчик и координатор на балансираща група.

(9) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., *изм. и доп.*, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) В случаите съгласно ЗЕ, когато доставката на електрическа енергия следва да се извършва от доставчик от последна инстанция, смяната на координатор на балансираща група се регистрира служебно от независимия преносен оператор, съответно оператора на електроразпределителната мрежа, в срок 3 работни дни от постъпване на информацията по чл. 104, ал. 2.

(10) Независимият преносен оператор информира търговския участник, настоящия доставчик, настоящия координатор и доставчика от последна инстанция за служебната регистрация по ал. 9.

(11) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Операторът на електроразпределителната мрежа информира търговския участник, настоящия доставчик, настоящия координатор, доставчика от последна инстанция и независимия преносен оператор за служебната регистрация по ал. 9.

(12) (Нова – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) В случаите съгласно чл. 56, ал. 18 смяната на координатор на балансираща група се регистрира служебно от независимия преносен оператор, съответно оператора на електроразпределителната мрежа, освен ако производителят не е заявил писмено избор на друг координатор на балансираща група.

(13) (Нова – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Независимият преносен оператор и операторът на електроразпределителната мрежа информират търговския участник и настоящия координатор за служебната регистрация по ал. 12.

Чл. 103а. (Нов – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Комисията за енергийно и водно регулиране приема инструкция за реда и условията за смяна на доставчик на клиенти, за които се прилагат стандартизирани товари профили.

Раздел III

Правила за снабдяване от краен снабдител и доставчик от последна инстанция

Чл. 104. (1) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Доставчик от последна инстанция е лице, на което е издадена лицензия съгласно ЗЕ и доставя електрическа енергия в случаите, когато основният доставчик по силата на договор за покупко-продажба не е в състояние да продължи да извършва доставка поради обявяване в несъстоятелност, ликвидация, отнемане на лицензия или всякакво друго събитие, довело до временно или трайно преустановяване на доставката на електрическа енергия, както и на крайни клиенти, които не могат да бъдат клиенти на крайния снабдител до избора на друг доставчик.

(2) (Доп. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Крайният клиент или доставчикът писмено уведомява независимия преносен оператор, съответно оператора на електроразпределителната мрежа, незабавно, но не по-късно от 24 часа от настъпването им за наличието на обстоятелства, довели до или водещи до временно и трайно преустановяване на доставката на електрическа енергия, и датата, от която доставката на електрическа енергия по съществуващия договор е прекратена.

(3) Независимият преносен оператор, съответно операторът на електроразпределителната мрежа, регистрира служебно смяната с доставчика от последна инстанция съгласно издадената му лицензия.

(4) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Цената, по която доставчик от последна инстанция продава електрическа енергия на крайния клиент, се определя съгласно приета от КЕВР "Методика за определяне на цените на електрическата енергия, доставяна от доставчик от последна инстанция".

(5) Независимият преносен оператор, съответно операторът на електроразпределителната мрежа, изпраща идентифицираща информация за клиента и обектите му, както и данни за количеството използвана електрическа енергия помесечно за предходните 12 месеца.

Раздел IIIa

(Нов – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.)

Стандартизирани товари профили

Чл. 104а. (Нов – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Този раздел урежда участието на пазара на електрическа енергия по свободно договорени цени за клиенти, заявили желание за смяна на доставчика на услуга от обществен интерес, без инсталирани електромери за почасово отчитане на електрическа енергия.

Чл. 104б. (Нов – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) (1)

Стандартизираните товари профили, които се прилагат за обектите по чл. 86, ал. 2, се разработват от операторите на електроразпределителни мрежи.

(2) Стандартизираните товари профили са съобразени с климатичните особености и спецификата в потреблението на отделните групи обекти на клиенти в зависимост от това към коя електрическа мрежа на територията на Република България са присъединени тези обекти.

(3) Стандартизираните товари профили съдържат почасови коефициенти, определени за период от една календарна година, които могат да бъдат актуализирани на годишна база. Почасовите коефициенти за всеки профил могат да бъдат различни за различните оператори на електроразпределителни мрежи и се определят от съответния мрежови оператор, към чиято мрежа е присъединен обектът на клиента.

(4) Стандартизираните товари профили, които се прилагат от съответния мрежови оператор, се представят в КЕВР и се публикуват на интернет страницата на съответния оператор не по-късно от един месец преди въвеждането им.

(5) Комисията за енергийно и водно регулиране може да дава указания за изменение и допълнение на представените стандартизирани товари профили, както и указания за разработването на нови такива.

Чл. 104в. (Нов – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) (1)

Причисляването на конкретен стандартизиран товаров профил към обект се осъществява от оператора на разпределителната мрежа по заявен от клиента тип на профила и влиза в сила към датата на регистрация при промяната на доставчик/координатор на балансираща група.

(2) Всички клиенти по този раздел са непреки членове на балансиращи групи.

Чл. 104г. (Нов – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) (1)

За клиентите по този раздел заявленията за извършване на първоначална регистрация на пазара на електрическа енергия по свободно договорени цени и заявленията за смяна на доставчик/координатор на балансираща група по чл. 100 и 103 могат да се подадат от новия доставчик/координатор с приложени нотариално заверени пълномощни от клиентите.

(2) По отношение на процедурите за смяна на координатор/доставчик за тези клиенти операторите на електроразпределителни мрежи подават към оператора на електропреносната мрежа агрегирана информация по координатори на балансиращи групи за броя на обектите за всеки профил.

(3) При изтичане срока на договора по чл. 11, т. 10, в случай че договорът не е подновен и не е в ход процедура по смяна на доставчика/координатора, която ще приключи до изтичане срока на договора, настоящият координатор/доставчик подава към съответния мрежови оператор искане за смяна на доставчика/координатора с доставчик от последна инстанция.

(4) Мрежовият оператор извършва служебно смяна на настоящия

доставчик и координатор с доставчик от последна инстанция, като уведомява клиента, стария координатор и съответния доставчик от последна инстанция.

(5) Стариият доставчик има право да поиска временно преустановяване на преноса на електрическа енергия поради неплатени задължения от страна на клиента. Мрежовият оператор уведомява новия доставчик/координатор не по-късно от 5 работни дни преди датата на прекъсването и изпълнява искането за прекъсване, като отговорността за вреди при неоснователно прекъсване по искане на доставчик/координатор е на доставчика/координатора.

(6) Собствениците на измервателни системи предоставят агрегирани почасови данни по чл. 94, ал. 4 за всеки един от стандартизираните товари профили по координатори на балансиращи групи на независимия преносен оператор до 17:00 ч. на третия работен ден за дните от предходния месец, но не по-късно от четвъртия календарен ден.

(7) В срока по ал. 6 собствениците на измервателни системи предоставят на координаторите на балансиращи групи почасови данни по чл. 94, ал. 4 за всеки един обект.

(8) За клиентите по този раздел данните, предоставени от собствениците на измервателни системи по ал. 6 и 7, се приемат за измерени количества активна електрическа енергия.

Глава девета БАЛАНСИРАЩ ПАЗАР

Раздел I Основни положения

Чл. 105. (1) Балансиращият пазар е централизиран и се организира от независимия преносен оператор чрез дежурния диспечер на електроенергийната система.

(2) В балансиращия пазар независимият преносен оператор купува и/или продава електрическа енергия от/за търговските участници - доставчици на балансираща енергия в националния балансиращ пазар, и/или от/за регионалния балансиращ пазар, с цел да балансира отклонението от планираните/договорените графици за производство и потребление на електрическа енергия.

(3) Предложенията и сделките в балансиращия пазар се правят по отделни диспечирани агрегати/товари.

(4) **(Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.)** Цената на електрическата енергия на националния балансиращ пазар се определя по реда на приета от КЕВР "Методика за определяне на цени на балансираща енергия", приложение към Правилата за търговия с електрическа енергия.

(5) **(Нова – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.)** При определяне на цените по ал. 4 независимият преносен оператор прилага и инструкцията по чл. 6, ал. 9.

(6) **(Предишна ал. 5 – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.)** Балансиращият пазар не може да се използва за затваряне на открити позиции по търговски сделки в деня на договаряне.

Раздел II

Правила за балансиращия пазар

Чл. 106. (1) Правилата за балансиращия пазар регламентират условията за продажба и покупка на балансираща енергия с цел да се гарантира сигурност и устойчивост на националната електроенергийна система и сигурна паралелна работа на ЕЕС на континентална Европа.

(2) Производителите на електрическа енергия известяват графици в изпълнение на сключените договори в рамките на работния диапазон на своите агрегати и съгласно очакваното нетно производство за съответния период. Координаторите на балансиращи групи известяват графици за количествата електрическа енергия съгласно сключените договори и реализираните от тях сделки на борсовия пазар.

(3) При транзит на електрическа енергия, в случаите на наложено ограничение от съответния съседен оператор на графика за внос, се ограничава съответно кореспондиращият външен график за износ, респективно при наложено ограничение на външен график за износ се извършва съответно ограничение на графика за внос.

(4) Независимият преносен оператор има право да откаже регистриране или съответно да ограничи "външен" график за износ, ако количествата по този график не са обезпечени със съответните количества енергия по "вътрешен" график или от внос.

Чл. 107. На балансиращия пазар се търгува балансираща енергия, която включва:

1. отдадената енергия вследствие участие в регулиране (първично и вторично), зададена чрез турбинните регулатори на агрегатите или централния регулатор на ЕЕС, интегрално за часа;

2. балансиране чрез корекция на работната точка на агрегатите (третичен резерв), зададена от дежурния диспечер на независимия преносен оператор, интегрално за часа;

3. отдадена енергия вследствие на активирани блокове от студен резерв, интегрално за часа;

4. балансиране чрез промяна на състоянието (включване, изключване) на агрегатите, зададена от дежурния диспечер на независимия преносен оператор, интегрално за часа;

5. балансиране чрез промяна на товара на потребители по диспечерско разпореждане;

6. енергия, закупена/продадена от/на съседни енергийни системи, и енергия като аварийна помощ.

Чл. 108. (1) След представянето на графиците за производство, графиците за потребление, графиците за обмен и предложенията за регулиране съгласно Правилата за управление на електроенергийната система и тези правила независимият преносен оператор оценява наличните резерви за вторично и

третично регулиране за постигане на сигурна и устойчива работа на системата.

(2) Когато няма достатъчни разполагаеми резерви или балансираща енергия, независимият преносен оператор трябва да действа съгласно Правилата за управление на електроенергийната система.

Чл. 109. (1) Независимият преносен оператор е отговорен за регистрирането на участниците на балансиращия пазар, за събирането, проверката и валидирането на предложенията, за пресмятането на необходимите количества балансираща енергия за деня на доставка, както и за уреждане на взаимните задължения по сделки, касаещи балансиращия пазар.

(2) Валидираните предложения се предоставят на дежурния диспечер на независимия преносен оператор, който активира изцяло или частично предложенията съобразно условията в реално време.

Чл. 110. (1) Сделка на балансиращия пазар се счита сключена в момента на частичното или цялостното активиране на предложението на доставчик на балансираща енергия, извършено от дежурния диспечер на независимия преносен оператор.

(2) Когато сключената сделка на балансиращия пазар може да застраши оперативната сигурност и устойчивост на националната електроенергийна система и сигурната паралелна работа на електроенергийната система на континентална Европа, дежурният диспечер има право да деактивира предложението на доставчик на балансираща енергия.

Чл. 111. (1) Независимият преносен оператор е страна по договора с всеки участник на балансиращия пазар - доставчик на балансираща енергия, за всички сделки, сключени на балансиращия пазар.

(2) Сключената сделка на балансиращия пазар установява задълженията на съответния доставчик на балансиращия пазар да доставя или купува енергия на/от независимия преносен оператор според спецификата на предложението и разпореждането, издадено от диспечера на независимия преносен оператор.

(3) Сключените сделки с доставчиците на балансираща енергия, които участват във вторично регулиране или в регулирането на системата чрез активиране на блокове от студен резерв, активиране на агрегати за третичен резерв, се уреждат съгласно условията на договорите с независимия преносен оператор.

(4) Сделката се отнася за съответния период на диспечериране.

Чл. 112. (1) Задълженията за плащане от независимия преносен оператор към търговските участници - доставчици на балансираща енергия, по сключените сделки на балансиращия пазар се основават на:

1. разпореденото от диспечера и предоставеното от доставчика количество електроенергия на балансиращия пазар;
2. цената на съответното предложение за регулиране нагоре.

(2) Задълженията за плащане от участниците към независимия преносен оператор по сключените сделки на балансиращия пазар се основават на:

1. разпореденото от диспечера и реално/ефективно закупеното от доставчика количество електроенергия от балансиращия пазар;
2. цената на съответното предложение за регулиране надолу.

Чл. 113. ПАВЕЦ се разглеждат като диспечирани товари, когато агрегатът е в помпен режим.

Чл. 114. (1) Балансиращата енергия, търгувана на балансиращия пазар в деня на доставката, се получава физически във:

1. точката на присъединяване, където диспечираният агрегат е свързан към националната електропреносна мрежа;
2. момента след издадено диспечерско разпореждане, който момент се договаря съобразно техническите характеристики.

(2) Балансиращата енергия, търгувана на балансиращия пазар в деня на доставката от всеки доставчик на балансираща енергия, се определя от независимия преносен оператор за всеки период на диспечирание, при условие че е валидиран нетен график за доставка в рамките на работния диапазон на агрегатите, съответстващия брутен график, и са изпълнени изискванията на чл. 81, ал. 8 и 9.

Чл. 115. (1) В сътрудничество с други оператори на преносни системи или доставчици на балансиращи услуги от други зони на регулиране независимият преносен оператор може да договори процедури за взаимно използване на предлагани услуги на балансиращия пазар или да ползва подобни механизми, действащи в другите страни.

(2) Процедурите по ал. 1 трябва да са одобрени от Държавната комисия за енергийно и водно регулиране.

Раздел III **Доставчици на балансиращия пазар**

Чл. 116. (1) Търговски участници, опериращи диспечирани агрегати, са задължени да станат доставчици на балансиращия пазар.

(2) Потребители с диспечеруеми товари могат да станат доставчици на балансиращия пазар.

Чл. 117. (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) (1) Участниците на балансиращия пазар трябва да бъдат определени като доставчици на балансираща енергия от вторично и/или третично регулиране в съответствие с Правилата за управление на електроенергийната система и тези правила.

(2) Независимият преносен оператор публикува цените, предложени от

доставчиците на балансираща енергия, не по-късно от два работни дни преди началото на периода, за който ще ги прилага.

Чл. 118. (1) Търговски участник, който има задължение да стане доставчик на балансиращия пазар, трябва да представи писмено заявление до независимия преносен оператор съгласно утвърден образец, към което се прилага цялата съответна техническа информация.

(2) Процедурата за предоставяне, проверка и приемане на заявлението по ал. 1 се определя от независимия преносен оператор.

Раздел IV **Регистър на доставчиците на балансиращия пазар**

Чл. 119. Независимият преносен оператор създава и поддържа регистър на доставчиците на балансиращия пазар.

Чл. 120. Регистрирането на нов доставчик на балансиращия пазар и вписването му в регистъра по чл. 119 се извършва на датата, на която договорът за участие на балансиращия пазар с доставчик на балансираща енергия влезе в сила.

Чл. 121. Регистърът на доставчиците на балансиращия пазар трябва да включва най-малко следната информация за всеки доставчик на балансиращия пазар:

1. пълното име, официален адрес и информация за контакт с участник, регистриран като доставчик на балансиращия пазар;
2. номера и датата на договора за участие на балансиращия пазар на доставчика на балансираща енергия;
3. идентификационен номер на доставчика на балансиращия пазар;
4. имената и информацията за контакти с всички лица, упълномощени да действат от името на лицензиращия доставчик;
5. името и идентификационния номер на координатора на балансиращата група за съответния доставчик на балансиращия пазар;
6. списък с всички диспечирани агрегати и диспечирани товари, оперирани от съответния доставчик на балансиращия пазар;
7. номер на лицензията, ако такава се изисква за съответния участник;
8. ЕИК на доставчика на балансиращия пазар.

Чл. 122. (1) Всеки доставчик на балансиращия пазар има право да проверява информацията от регистъра на доставчиците на балансиращия пазар, свързана с него, и да изисква промяна на всяко забелязано несъответствие.

(2) Информацията от регистъра на доставчиците на балансиращия пазар е общодостъпна.

Чл. 123. (1) Доставчик на балансираща енергия може да се оттегли от този пазар по свое желание, заявено писмено, само в случай, когато няма да оперира диспечирания агрегат.

(2) Заявлението по ал. 1 трябва да бъде изпратено най-малко един месец преди датата, на която регистрацията на доставчика трябва да бъде прекратена.

(3) След получаване на заявление по ал. 2 независимият преносен оператор трябва да информира координатора на балансиращата група, към която принадлежи съответният доставчик.

Чл. 124. (1) Независимият преносен оператор може да прекрати регистрацията на доставчик на балансираща енергия във всеки един от следните случаи:

1. ако от определен момент нататък доставчикът не може да удовлетвори едно или повече от необходимите условия за регистрацията като доставчик на балансираща енергия;

2. ако доставчикът на балансиращия пазар не спазва условията на договора за участие на балансиращия пазар;

3. ако доставчикът на балансиращия пазар повторно наруши правилата, прилагани на балансиращия пазар, или правилата за уреждане на взаимните задължения.

(2) Регистрацията на доставчик на балансиращия пазар се счита за прекратена от момента на отнемане лицензията за производство на съответния доставчик от Държавната комисия за енергийно и водно регулиране.

Чл. 125. (1) Ако доставчик на балансиращия пазар се оттегли от този пазар при условията на чл. 123 или регистрацията му е прекратена от независимия преносен оператор в съответствие с условията на чл. 124, за дните до прекратяване на регистрацията се прилагат условията на чл. 179.

(2) Доставчикът на балансиращия пазар урежда всички свои задължения с независимия преносен оператор до датата на прекратяване на регистрацията.

(3) Независимият преносен оператор информира координатора на балансиращата група за промяната в регистъра по чл. 119.

Раздел V

Централизиран пазар на допълнителни услуги

Чл. 126. (1) Гарантирането на достатъчно количество разполагаеми допълнителни услуги за независимия преносен оператор и за операторите на разпределителните предприятия се извършва чрез търгове и/или двустранни договори.

(2) Балансиращата енергия вследствие от регулирането/балансирането на електроенергийната система се закупува единствено от независимия преносен оператор.

(3) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Разполагаемостта за допълнителни услуги и студен резерв задължително се предоставят от ползвателите на мрежата в съответствие с Правилата за управление на електроенергийната система, като възстановяването на разходите за тях на независимия преносен оператор се извършва чрез цената за услугата достъп до електропреносната мрежа. Останалите допълнителни услуги, включително пълноценното участие в регулирането на електроенергийната система, задължително се предоставят от ползвателите на мрежата в съответствие с Правилата за управление на електроенергийната система, като възстановяването на разходите за тях на ползвателите се извършва чрез цената на балансиращата енергия, предложена в договорите по чл. 131 или в предложенията за балансиране.

(4) В договорите за достъп и допълнителни услуги между независимия преносен оператор и ползвателите на мрежата се уточняват обемът и цената на тези услуги.

(5) В случай че обемът и цената по посочените в ал. 4 допълнителни услуги не могат да се договорят, то страните по тези договори се обръщат към Държавната комисия за енергийно и водно регулиране за служебното им определяне.

Чл. 127. (1) Електрическата енергия, необходима за покриване на технологичните разходи в електропреносната мрежа, се доставя чрез графици за доставка от обществения доставчик и се изкупува от преносното предприятие.

(2) Електрическата енергия, необходима за покриване на технологичните разходи в електроразпределителна мрежа, се доставя чрез графици за доставка от обществения доставчик и се закупува от разпределителното предприятие.

Чл. 128. (1) Независимият преносен оператор получава и проверява информация от координационните центрове на ENTSO-E за количеството електрическа енергия и графика за компенсирание на нежелани отклонения от плана за обмени.

(2) Независимият преносен оператор договаря доставка на електрическа енергия за компенсирание на тези нежелани отклонения от плана за обмени.

(3) Графикът за компенсирание на нежелани отклонения от плана за обмени се отнася към специалната балансираща група на независимия преносен оператор.

Раздел VI

Закупуване на първичен и студен резерв

Чл. 129. (1) Независимият преносен оператор осигурява резерв за първично регулиране от солидарното участие на група агрегати на принципа на централизирано закупуване с договори между независимия преносен оператор и доставчиците на този резерв.

(2) Независимият преносен оператор осигурява студен резерв на принципа

на централизирано закупуване с договори между независимия преносен оператор и доставчиците на този резерв.

(3) Независимият преносен оператор определя производителите, чиито агрегати имат техническа възможност и са задължени да предоставят необходимия резерв за първично регулиране, в съответствие с неговите изисквания.

(4) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Независимият преносен оператор заплаща на производителите от термичните блокове заявения диапазон за разполагаемост за участие в първично регулиране по цена, договорена в двустранен договор. Резервът за първично регулиране на ВЕЦ не се заплаща.

Чл. 130. Необходимостта и параметрите за първично регулиране на бъдещи производители, чиято единична инсталирана мощност на агрегат ще надвишава 10 MVA за хидроагрегати и 200 MVA за турбоагрегати, се определя от независимия преносен оператор.

Раздел VII

Закупуване на вторичен резерв

Чл. 131. (1) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Всички съществуващи производители към датата на влизане в сила на тези правила за търговия, чиито агрегати имат техническа възможност да предоставят резерв за вторично регулиране, са задължени да предлагат този резерв на независимия преносен оператор при договорени цени за разполагаемост и регулираща енергия.

(2) Независимият преносен оператор сключва годишни двустранни договори с производителите по ал. 1 за предоставяне на резерв за вторично регулиране.

(3) Определянето на агрегатите, участващи във вторично регулиране, се извършва от независимия преносен оператор.

(4) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Независимият преносен оператор определя за всеки производител по ал. 1 в срока по чл. 77, ал. 8 диапазон от брутната разполагаема мощност за вторично регулиране в съответствие с чл. 6, ал. 2.

(5) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Производителите разпределят определения от независимия преносен оператор диапазон от брутната разполагаема мощност за вторично регулиране по блокове и изпращат уведомление на независимия преносен оператор не по-късно от 12,00 ч. в деня преди доставката.

(6) (Отм., предишна ал. 7 – ДВ, бр. 39 от 2014 г., **изм. бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.**) КЕВР може да налага ограничения на цените съгласно методиката, представляваща приложение № 1 към тези правила.

Чл. 132. Необходимият резерв за вторично регулиране в контролната зона на Република България се определя от независимия преносен оператор.

Чл. 133. Производители, които имат сключени преки двустранни договори с независимия преносен оператор за предоставяне на резерв за вторично регулиране, нямат право за един и същи период на сетълмент да предоставят и предложения за регулиране нагоре и надолу за тези агрегати, които предоставят резерв за вторично регулиране.

Раздел VIII

Закупуване и предложения на балансираща енергия от третичен резерв

Чл. 134. (1) Независимият преносен оператор закупува балансираща енергия от третичен резерв нагоре при необходимост от възстановяване на резервите за вторично регулиране.

(2) Независимият преносен оператор продава балансираща енергия от третичен резерв надолу при необходимост от възстановяване на резервите за вторично регулиране.

Чл. 135. (1) Източници на балансираща енергия от третично регулиране са:

1. диспечерируеми обекти на производители, които не участват в предоставянето на първичен и вторичен резерв;
2. диспечерируеми обекти на крайни клиенти на електрическа енергия.

(2) ПАВЕЦ се разглеждат като диспечериран товар, когато агрегатът е в помпен режим.

Чл. 136. Предложенията за балансиране декларират възможността на даден търговски участник да се отклони от графика за производство/потребление срещу съответна цена за увеличаване или намаляване на производството/потреблението, ако това бъде зададено от дежурния диспечер.

Чл. 137. (1) Предложения за балансиране надолу, подавани от производители, са за намаляване на производството.

(2) Активирането на предложения за регулиране надолу по ал. 1 от дежурния диспечер има за цел да намали изходната активна мощност на съответния обект спрямо обявеното в графика за производство ниво.

Чл. 138. (1) Предложения за балансиране надолу, подавани от крайни клиенти, са за увеличаване на потреблението.

(2) Активирането на предложения за балансиране надолу по ал. 1 от дежурния диспечер има за цел да увеличи потреблението на електрическа енергия на съответния обект спрямо заявеното в графика за потребление.

Чл. 139. (1) Предложенията за балансиране нагоре, подавани от производители, са за увеличаване на производството.

(2) Активирането на предложения за балансиране нагоре по ал. 1 от дежурния диспечер има за цел да увеличи изходната активна мощност на съответния обект спрямо обявеното в графика за производство ниво.

Чл. 140. (1) Предложенията за балансиране нагоре, подавани от крайни клиенти, са за намаляване на потреблението.

(2) Активирането на предложения за балансиране нагоре по ал. 1 от дежурния диспечер има за цел да намали потреблението на електрическа енергия на съответния обект спрямо заявеното в графика за потребление.

Раздел IX

Приоритетен списък на източниците на балансираща енергия

Чл. 141. (1) Независимият преносен оператор изготвя приоритетен списък и активира източниците на балансираща енергия според този списък, отчитайки технологичните критерии, свързани със сигурността на снабдяването и устойчивата и безаварийна работа на електроенергийната система, съгласно правилата по чл. 83, ал. 1, т. 4 ЗЕ.

(2) Приоритетният списък съдържа предложения за балансиране, подадени от доставчиците, регистрирани по чл. 119.

(3) Подреждането на източниците на балансираща енергия при съставяне на приоритетен списък за компенсиране на недостига на генераторна мощност в електроенергийната система се извършва по възходящ ред на цената на доставяната от тях енергия.

(4) Подреждането на източниците на балансираща енергия при съставяне на приоритетен списък за компенсиране на излишъка на генераторна мощност в електроенергийната система се извършва по низходящ ред на цената на предложената от тях енергия.

(5) При постъпване на предложения с еднакви цени приоритет имат предложенията, постъпили по-рано.

Раздел X

Динамични параметри

Чл. 142. Доставчиците на балансиращия пазар са длъжни да предоставят на оператора динамични параметри, представляващи съвкупност от данни и характеристики на отделните диспечерируеми обекти, свързани с възможността им за промяна на изходната мощност.

Чл. 143. (1) Динамичните параметри се подават от доставчиците на балансираща енергия в обобщена форма по образец, утвърден от независимия преносен оператор.

(2) При промяна на динамичните параметри доставчиците на балансираща енергия информират своевременно независимия преносен оператор.

(3) Доставчиците на балансираща енергия изпращат информацията по ал.

1 на независимия преносен оператор по електронна поща, факс или чрез други одобрени средства.

Чл. 144. Динамичните параметри включват най-малко следната информация:

1. скорост на увеличаване на мощността, MW/min;
2. скорост на намаляване на мощността, MW/min;
3. максимално възможно количество за доставка, MWh - само за ВЕЦ и ПАВЕЦ;
4. период за доставка на количеството по т. 3, в часове и минути - само за ВЕЦ и ПАВЕЦ;
5. време за активиране на предложението надолу за балансиране, min;
6. време за активиране на предложението нагоре за балансиране, min;
7. време за изпълнение на инструкцията за промяна на мощността, подадена от дежурния диспечер, от момента на получаването до момента на начало на промяната, min;
8. минимална стъпка за промяна на мощността, MW.

Раздел XI

Форма на представяне и регистриране на предложения за балансиране

Чл. 145. (1) Регистрираните доставчици на балансираща енергия подават предложения за балансиране нагоре и предложения за балансиране надолу за отклонението от нивата на графиците за производство/потребление за всеки отделен диспечерируем обект във форма, определена от независимия преносен оператор.

(2) Предложенията за намаляване на производството и за увеличаване на потреблението съдържат отклонението на активната мощност от нивото на заявената в графика за производство/потребление, периодите на диспечирание и цената на предложението.

(3) Предложенията за увеличаване на производството и за намаляване на потреблението съдържат отклонението на активната мощност от нивото на заявената в графика за производство/потребление, периодите на диспечирание и цената на предложението.

(4) Предложенията за балансиране нагоре и предложенията за балансиране надолу се подават от доставчици на балансираща енергия в деня, предхождащ доставката, и се отнасят за отделните периоди на диспечирание в деня на доставката.

Чл. 146. (1) Продължителността на дадено предложение е равна на 15 минути, като доставчикът е длъжен да подава предложения за най-малко шестнадесет последователни периода на диспечирание (блок).

(2) Началният и крайният момент на всяко предложение съвпадат с четвърт час.

Чл. 147. (1) Стъпката на предложението, подадено за диспечерируем обект на производител или краен клиент, трябва да е най-малко 5 MW.

(2) Доставчикът може да подава предложения за балансиране нагоре или надолу само в рамките на работния диапазон на диспечерируемия обект.

Чл. 148. (1) Доставчик на балансиращия пазар може да подаде за всеки свой диспечерируем обект по едно предложение за балансиране нагоре и по едно предложение за балансиране надолу за един блок от шестнадесет периода на диспечериране.

(2) Всеки блок от шестнадесет периода на диспечериране започва на кръгъл час.

(3) Цената на предложението за балансиране е в сила за целия блок.

Чл. 149. (1) Регистрираните предложения за балансиране не могат да бъдат оттегляни.

(2) Цените и количествата на активираните предложения се определят, както следва:

1. производител продава на независимия преносен оператор произведеното по нареждане на дежурния диспечер количество енергия на цената на активираното му предложение за балансиране нагоре;

2. производител купува от независимия преносен оператор непроизведеното по нареждане на дежурния диспечер количество енергия на цената на активираното му предложение за балансиране надолу;

3. краен клиент продава на независимия преносен оператор непотребеното по нареждане на дежурния диспечер количество енергия на цената на активираното му предложение за балансиране нагоре;

4. краен клиент купува от независимия преносен оператор потребеното по нареждане на дежурния диспечер количество енергия на цената на активираното му предложение за балансиране надолу.

Раздел XII

Активиране на предложения за балансиране

Чл. 150. (1) Дежурният диспечер активира предложения за балансиране, за да поддържа необходимия резерв за вторично регулиране и/или баланса на мощностите в ЕЕС.

(2) Дежурният диспечер може да активира съвместно предложения за балансиране нагоре или надолу с цел да подготви генериращите мощности за осигуряване на допълнителен въртящ резерв или за да преодолее възникнали ограничения в системата.

(3) При активирането на предложения за балансиране дежурният диспечер може да променя работната мощност на съответен обект в рамките на тези предложения.

Чл. 151. (1) Предложението за балансиране се активира по телефона или

чрез други средства за комуникация, одобрени от независимия преносен оператор.

(2) Оперативното активиране на предложение за балансиране и последвалите инструкции в рамките на тяхната продължителност се документират в регистрационна таблица, съдържаща инструктирано отклонение от графика за производство/потребление и момента на подаване на инструкцията.

(3) Регистрираните инструкции се използват в процеса на сетълмент на доставчика на балансиращия пазар по реда на глава десета.

Чл. 152. Дежурният диспечер активира предложение според:

1. динамичните параметри на съответния обект и конкретните условия в електроенергийната система;

2. реда на подреждане на предложението в приоритетния списък на източниците на балансираща енергия.

Чл. 153. Когато доставчик на балансиращия пазар има активирано предложение за балансиране и в края на периода на диспечериране е представил предложение за балансиране за периода, следващ текущия период на диспечериране, но не е получил инструкцията от дежурния диспечер за деактивиране на предложението му, се счита, че дежурният диспечер е активирал предложението му и за следващия период.

Чл. 154. Доставчици на балансиращия пазар, подаващи предложения за балансиране за съответен ден на доставка, следва да ги подадат в деня, предхождащ деня на доставка, при спазване на график за обмен на информация, разработен и публикуван от независимия преносен оператор.

Глава десета ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ ЗА ИЗЧИСЛЯВАНЕ НА НЕБАЛАНСИТЕ И СЕТЪЛМЕНТ НА БАЛАНСИРАЩИТЕ ГРУПИ

Раздел I Основни положения

Чл. 155. (1) Правилата за изчисляване на небалансите определят механизма на изчисляване на отклоненията между регистрирания график, измерените стойности на производители и потребители и физическите обмени между съответните мрежи или координатори на балансиращи групи.

(2) Независимият преносен оператор прилага еднакви принципи при определяне на небалансите и цените на балансиращата енергия към координаторите на стандартни и специални балансиращи групи.

(3) Количествата по регистриран график са количества, договорени между търговските участници преди реалния ден на доставка, включително

количествата, регистрирани за търговия на борсовия пазар на електрическа енергия, и количествата, предоставени на пазара на балансираща енергия и допълнителни услуги.

(4) Измерените стойности са отчетените и валидирани от собствениците на средства за търговско измерване измерени стойности на производители, потребители и реализирани физически обмени между съответните мрежи или съседни енергийни системи.

(5) Небаланси се определят на база агрегирани измерени стойности за производство, потребление и физически обмени, отнесени към координатор на балансираща група.

(6) Производителите и потребителите с диспечирани обекти са отговорни за реализирания "небаланс спрямо диспечерска инструкция" и осигуряването на съответствие с договорените количества и диспечерските инструкции, получени от дежурния диспечер. Диспечерските инструкции имат приоритет пред договорените количества.

(7) Доставчиците на балансираща енергия доставят или купуват цялата енергия на/от независимия преносен оператор според разпорежданията, издадени от диспечера на независимия преносен оператор.

(8) При определянето на небалансите трябва да бъдат отчитани непланираните обмени със съседни контролни зони/блокове.

(9) (Нова – ДВ, бр. 39 от 2014 г., изм. бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Изчисляването и разпределянето на разходите от образуваните небаланси се извършва съобразно принципите за разпределяне на общия небаланс между отделните членове на балансиращата група, предвидени в договорите по чл. 11, т. 9, като производителите на електрическа енергия, включително от възобновяеми източници и високоефективно комбинирано производство, заплащат разноски за покриване на небаланси в съответната балансираща група, на която са членове, само в случай на разлика в регистрирания график и реалното производство. Когато производителят не подава график за производство, координаторът на съответната балансираща група го изготвя от негово име.

Чл. 156. Небаланси са:

1. небаланс на координатор на балансираща група, определен на база нетна договорена позиция и нетна измерена позиция;

2. небаланс спрямо диспечерска инструкция, определен за всеки производствен диспечиран блок (централа) или диспечиран потребяващ обект, определен като разлика между планираното производство съгласно нетната договорена позиция, разпоредената диспечерска инструкция и реалното производство съгласно нетната измерена позиция; когато блок на производителя участва в първично и/или вторично регулиране на честота и обменни мощности или изпълнява диспечерско разпореждане за намаляване на изходната мощност под необходимата за покриване на количествата съгласно регистрираните му графици, се приема, че съответният производител няма небаланс;

3. когато блок на производителя участва в първично и/или вторично регулиране на честота и обменни мощности или изпълнява диспечерско разпореждане за намаляване на изходната мощност под необходимата за

покриване на количествата съгласно регистрираните му графици, се приема, че съответният производител няма небаланс;

4. системен небаланс, който се определя като общия сумарен небаланс на електроенергийната система за всеки отделен интервал на диспечиране.

Чл. 157. За пресмятане на небалансите независимият преносен оператор определя:

1. нетната договорена позиция на всеки координатор на балансираща група като сума на всички договорени доставки/покупки със/от други координатори на балансиращи групи, включително сделките, сключени на борсовия пазар и на пазара на балансираща енергия и допълнителни услуги;

2. нетната измерена позиция на всеки координатор на балансираща група като сума на всички измерени утвърдени стойности в местата на измерване и в местата на обмен на енергия;

3. непланираните обмени.

Чл. 158. (1) Договорената позиция са всички доставки или покупки на електрическа енергия съгласно последните регистрирани графици и диспечерски инструкции (разпореден небаланс) на координатор на балансираща група.

(2) Договорената позиция включва следните обмени, регистрирани от независимия преносен оператор:

1. графици за обмен между координатори на балансиращи групи в рамките на електроенергийната система на България;

2. износ/внос, договорен от координатор на балансираща група;

3. доставка на енергия за електроенергийния системен оператор от диспечиран производител/потребител в резултат на регулиране нагоре, при участие във вторичното регулиране, предоставяне на студен резерв или в пазара на балансираща енергия с предложение за балансираща енергия;

4. покупка на енергия от електроенергийния системен оператор от диспечиран производител/потребител в резултат на регулиране надолу, при участие във вторичното регулиране или в пазара на балансираща енергия с предложение за балансираща енергия надолу.

(3) Нетната договорена позиция $НДП_{sb}$ от координатор на балансираща група b за всеки период на сетълмент s се определя по следната формула:

$$НДП_{sb} = (\sum КЕД_{зак(sb)} - \sum КЕД_{пр(sb)}) + (\sum ДЕВ_{sb} - \sum ДЕИ_{sb}) + (\sum КЕОП_{зак(sb)} - \sum КЕОП_{пр(sb)}) + КЕРП_{sb} - КЕРЗ_{sb},$$

където:

КЕДзак(sb), респективно **КЕДпр(sb)**, е договорената енергия за покупка, съответно продажба, от/на друг координатор на балансираща група за период на сетълмент s ;

ДЕВsb, респективно **ДЕИsb**, е договорената енергия за внос, съответно за износ, по външен график за период на сетълмент s ;

КЕОПзак(sb), респективно **КЕОПпр(sb)**, е количеството енергия, определено за покупка, респективно за продажба, на борсовия пазар за период на сетълмент s;

КЕРПsb е количеството енергия от разпоредени предложения за балансиране нагоре за период на сетълмент s на участници на балансиращия пазар в съответната балансираща група;

КЕРЗsb е количеството енергия от разпоредени предложения за балансиране надолу за период на сетълмент s на участници на балансиращия пазар в съответната балансираща група.

Чл. 159. (1) Нетната договорена позиция се определя за всеки координатор на балансираща група за всеки отделен период на сетълмент s и е последното валидирано и регистрирано от електроенергийния системен оператор количество за съответния период на сетълмент s, определено съгласно чл. 158, ал. 3.

(2) Нетната договорена позиция е в MWh.

Чл. 160. Нетната измерена позиция е доставка, измерена в мястото на присъединяване на производител или потребител, мястото на обмен на енергия между една мрежа и друга мрежа или одобрен стандартен товаров профил за един или група потребители, или утвърден коефициент, представляващ технологичен разход, според случая.

Чл. 161. Нетна измерена позиция се отнася за:

1. нетно производство, отчетено от електромер за търговско измерване на производствен блок или централа, постъпило в мрежата;
2. нетно потребление, отчетено от електромер за търговско измерване на потребител, потребено от мрежата;
3. нетен обмен между мрежи на два различни оператора;
4. износ, отчетен от електромер за търговско измерване, реализиран към друга електроенергийна система;
5. внос, отчетен от електромер за търговско измерване, реализиран от друга електроенергийна система;
6. технологични разходи.

Чл. 162. (1) Всички измерени стойности по чл. 161, т. 1 и 5 са положителни стойности.

(2) Всички измерени стойности по чл. 161, т. 3 в случаите на доставка от други мрежи са положителни стойности.

(3) Всички измерени стойности по чл. 161, т. 2, 4 и 6 са отрицателни стойности.

(4) Всички измерени стойности по чл. 161, т. 3 в случаите на доставка към други мрежи са отрицателни стойности.

Чл. 163. (1) Нетната измерена позиция за координатор на балансираща група, който не е независимият преносен оператор, преносно или разпределително предприятие, се определя като разлика между агрегираното нетно производство на производители, за които е поета отговорност за балансиране, и агрегираното нетно потребление на потребители, за които е поета отговорност за балансиране.

(2) Нетната измерена позиция за координатор на балансираща група, който е преносно или разпределително предприятие, което отговаря за покриване на технологичните разходи в съответната мрежа, се определя при отчитане на:

1. технологични разходи в съответната мрежа, определени съгласно чл. 92;
2. физически доставки към други мрежи, включително износ;
3. физически доставки от други мрежи, включително внос;
4. нетно производство на производителите, присъединени към съответната мрежа;
5. нетно потребление на потребителите, присъединени към съответната мрежа.

Чл. 164. Нетният небаланс на координатор на балансираща група, който не е независимият преносен оператор, преносно или разпределително предприятие, е разлика между нетната договорена позиция, определена съгласно чл. 158, ал. 3, и нетната измерена позиция, определена съгласно чл. 163, ал. 1.

Чл. 165. Нетната измерена позиция на координатор на балансираща група, който изкупува енергия от приоритетни производители, се определя като сума от нетното производство на всички производствени блокове, от които координаторът на балансираща група е длъжен да закупи приоритетното производство.

Чл. 166. (1) Системният небаланс е общият небаланс на електроенергийната система за всеки интервал на диспечирание.

(2) Системният небаланс се определя при отчитане на общото количество енергия, доставено от доставчиците на балансираща енергия и допълнителни услуги, за всеки интервал на диспечирание, при регулиране на системата нагоре и при регулиране на системата надолу и непланираните обмени.

Чл. 167. (1) Непланираните обмени ($E_{\text{обмен}}$) са отклоненията от регистрираните от независимия преносен оператор количества за внос и износ съгласно външните графици и реалните физически обмени за всеки интервал на диспечирание и се определят по формулата:

$$E_{\text{обмен}(s)} = (\sum \text{Изн}_{\text{план}(s)} - \sum \text{Изн}_{\text{реал}(s)}) - (\sum \text{Вн}_{\text{реал}(s)} - \sum \text{Вн}_{\text{план}(s)}),$$

където:

$\Sigma \text{Изн}_{\text{план}(s)}$, респективно $\Sigma \text{Вн}_{\text{план}(s)}$, са планираният износ, съответно внос;

$\Sigma \text{Изн}_{\text{реал}(s)}$, респективно $\Sigma \text{Вн}_{\text{реал}(s)}$, са реализираният износ, съответно внос.

(2) Непланираните обмени се отнасят към небалансите на независимия преносен оператор като координатор на специална балансираща група.

Раздел II **Правила за сетълмент**

Чл. 168. Правилата за сетълмент определят принципите за изчисление на задълженията по следните сделки:

1. сделки, сключени на борсов пазар на електрическа енергия;
2. сделки, сключени на пазара на балансираща енергия с доставчици на балансираща енергия;
3. сделки за продажба и покупка на балансираща енергия с координаторите на балансиращи групи с цел компенсирание на реализираните небаланси;
4. сделки с доставчиците на допълнителни услуги;
5. сделки за закупуване на резерви (първичен, вторичен, студен);
6. сделки за покупка на енергия за покриване на технологичните разходи в мрежите.

Чл. 169. За осигуряване на открит и недискриминационен процес на сетълмент независимият преносен оператор:

1. (изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) създава и поддържа енергийни сметки за всеки координатор на балансираща група и всеки доставчик на балансираща енергия;
2. изисква предоставяне на гаранционни обезпечения;
3. определя цени на балансираща енергия за енергиен недостиг и енергиен излишък за всеки период на сетълмент;
4. извършва предварителен сетълмент на седмична основа и окончателен физически и финансов сетълмент на месечна основа;
5. изчислява небалансите на отделните балансиращи групи и на реално предоставената балансираща енергия от доставчиците на балансираща енергия;
6. преразпределя допълнителни разходи или приходи в резултат на осъществените процеси по сетълмент съгласно правилата за търговия;
7. осъществява контрол относно изпълнение на финансови задължения и налага мерки при неизпълнение.

Чл. 169а. (Нов – ДВ, бр. 39 от 2014 г., изм. бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) За осигуряване на открит и недискриминационен процес на сетълмент на борсовия пазар на електрическа енергия операторът на борсовия пазар:

1. изисква предоставяне на гаранционни обезпечения;

2. публикува цена за сетълмент (клирингова цена) за определен период и пазарна зона;

3. извършва дневен сетълмент и определя задълженията и вземанията на участниците на борсовия пазар;

4. осъществява контрол относно изпълнението на финансови задължения и налага мерки при неизпълнение.

Чл. 170. (1) Енергийните сметки са:

1. **(отм., предишна т. 2 – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.)** енергийна сметка за всеки доставчик на балансираща енергия;

2. **(предишна т. 3 – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.)** енергийна сметка за всеки координатор на балансираща група.

(2) По кредита на енергийна сметка по ал. 1, т. 3 се отнасят измереното производство, регистрираните графици за покупка на енергия и участието в пазара на балансираща енергия или пазара на допълнителни услуги чрез закупуване на енергия при регулиране на системата надолу.

(3) По дебита на енергийна сметка по ал. 1, т. 3 се отнасят измереното потребление, регистрираните графици за продажба на енергия и участието в пазара на балансираща енергия или пазара на допълнителни услуги чрез продажба на енергия при регулиране на системата нагоре.

(4) Независимият преносен оператор изготвя образци на:

1. извлеченията за сетълмент по сделките по чл. 168, т. 2 и 3;

2. (отм., предишна т. 3 – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) извлечения за предоставени резерви от мощност по чл. 168, т. 5;

3. (предишна т. 4 – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) извлечения за предоставени други допълнителни услуги по чл. 168, т. 4.

(5) (Нова – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Операторът на борсовия пазар изготвя образец на извлечения за участие в борсов пазар на електрическа енергия по сделките по чл. 168, т. 1.

(6) (Предишна ал. 5 – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Извлеченията по ал. 4 са неразделна част от фактурите, издадени съгласно раздел V.

Чл. 171. (Изм. и доп. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., изм. бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) (1) Независимият преносен оператор има право да изиска гаранционни обезпечения по сделките по чл. 168, т. 2, 3 и 4.

(2) Независимият преносен оператор разработва процедура за определяне на размера и видовете гаранционни обезпечения по ал. 1, срокове на представяне, актуализация и последиците от неизпълнение, която ще бъде публично достъпна за заинтересованите страни.

(3) Гаранционното обезпечение от участниците в борсовия пазар на електрическа енергия се определя съгласно правилата за работа на организиран борсов пазар.

Раздел III

(Отм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.)

Правила за сетълмент на сделките на борсовия пазар на електрическа

енергия

Чл. 172. (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., отм. бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.)

Чл. 173. (Отм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.)

Раздел IV

Правила за сетълмент на небалансите на координаторите на балансиращи групи

Чл. 174. (1) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.)
Независимият преносен оператор определя небалансите на координаторите на балансиращи групи за всеки период на сетълмент след получаване на утвърдените измерени стойности от собствениците на средства за търговско измерване съгласно глава седма.

(2) Независимият преносен оператор изготвя за всеки календарен ден за всеки координатор на балансираща група почасово дневно извлечение за сетълмент на небаланси и определя нетната стойност на дневния сетълмент.

(3) Количеството енергия от измерен небаланс (КЕИН) се определя по следната формула:

$$КЕИН_{sb} = \sum КЕД_{sb} + \sum КЕИ_{sb},$$

където:

КЕД_{sb} е количеството енергия според регистрираните нетни графици за обмен на координатор на балансираща група b за интервал на сетълмент s, заявени по реда на глава шеста;

КЕИ_{sb} - измереното количество енергия на всички обекти в балансираща група b.

(4) Количеството енергия от активиран небаланс (КЕАН) се определя по формулата:

$$КЕАН_{sb} = \sum КЕАСР_{sb} + \sum КЕАВР_{sb}^{+} + \sum КЕАВР_{sb}^{-} + \sum КЕРП_{sb}^{+} + \sum КЕРЗ_{sb}^{-}$$

където:

$\sum КЕАСР_{sb}$ е сумарното количество енергия, с което обектите на балансираща група b действително са увеличили производството си за интервал на сетълмент s вследствие на активиран студен резерв;

$\sum КЕАВР_{sb}^{+}$ е сумарното количество енергия, с което обектите на балансираща група b действително са увеличили производството си за интервал на сетълмент s вследствие на активирано вторично регулиране нагоре;

$\Sigma KEABP_{sb}^-$ е сумарното количество енергия, с което обектите на балансираща група b действително са намалили производството за интервал на сетълмент s вследствие на активирано вторично регулиране надолу;

$\Sigma KERP_{sb}^+$ е сумарното количество енергия от разпоредено предложение нагоре, с което обектите на балансираща група b са увеличили производството си или са намалили потреблението си за интервал на сетълмент s вследствие на активирани предложения за балансиране нагоре;

$\Sigma KEAZ_{sb}^-$ е сумарното количество енергия от разпоредено предложение надолу, с което обектите на балансираща група b са намалили производството или са увеличили потреблението си за интервал на сетълмент s вследствие на активирани предложения за балансиране надолу.

(5) Количеството енергия от нетен небаланс (КЕНН) за балансиращата група b се определя по формулата:

$$KENH_{sb} = KEIH_{sb} - KEAH_{sb}$$

(6) В зависимост от стойността на изчисления нетен небаланс се приемат следните означения:

1. когато $KENH_{sb} > 0$, се означава с $KENH_{sb}^+$;
2. когато $KENH_{sb} < 0$, се означава с $KENH_{sb}^-$;
3. когато $KENH_{sb} = 0$, се означава с $KENH_{sb}^0$

(7) Нетната стойност на дневния сетълмент (НСДС $_b$) на координатора на балансираща група b се определя по формулата:

$$НСДС_b = KENH_{sb}^+ ЦЕИ_s - KENH_{sb}^- ЦЕН_s$$

Чл. 175. (1) Независимият преносен оператор изготвя отделно за всеки календарен ден за всеки доставчик на балансираща енергия от вторично регулиране и студен резерв почасово дневно извлечение за сетълмент и определя нетната стойност на дневния сетълмент.

(2) Нетната стойност на дневния сетълмент на доставчик на балансираща енергия от вторично регулиране и студен резерв (НСДСВРСР $_k$) се определя по формулата:

$$НСДСВРСР_k = \sum_{k=1}^n KEACP_{sk} ЦСР + \left(\sum_{k=1}^P KEABP_{sk}^+ + \sum_{k=1}^P KEABP_{sk}^- \right) ЦЕВР$$

Чл. 176. (1) Независимият преносен оператор изготвя отделно за всеки календарен ден за всеки доставчик на балансираща енергия от третично регулиране почасово дневно извлечение за сетълмент и определя нетната стойност на дневния сетълмент.

(2) Нетната стойност на дневния сетълмент на доставчик на балансираща

енергия от третично регулиране (НСДСТР_k) се определя по формулата:

$$НСДСТР_k = \sum_{l=1}^m КЕРП_{skl}^+ ЦЕП + \sum_{l=1}^m КЕРЗ_{skl}^- ЦЕЗ$$

Чл. 177. (1) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.)

Независимият преносен оператор изготвя отделно за всеки координатор на балансираща група месечно извлечение за сетълмент на небаланси до 10-ия ден на месеца, следващ отчетния, което включва агрегираните стойности от дневния сетълмент за периода. Месечното извлечение съдържа минимум следната информация:

1. дата на изготвяне, период, идентификационен номер на координатора на балансиращата група;

2. агрегиран енергиен излишък за периода;

3. агрегиран енергиен недостиг за периода;

4. нетен месечен небаланс;

5. обща стойност на задълженията на координатор на балансираща група;

6. обща стойност на вземанията на координатор на балансираща група.

(2) Дневните извлечения за сетълмент се изготвят на седмична база, в срок до четвъртък за дните от понеделник до неделя включително, за предходната календарна седмица.

(3) При липса на данни, необходими за изготвяне на дневното извлечение за сетълмент в срока по ал. 2, не по вина на независимия преносен оператор извлечението се изготвя в рамките на 3 работни дни от момента на получаване на данните.

(4) При липса на данни до 3-тия ден на месеца, следващ отчетния, собствениците на средства за търговско измерване са длъжни да изпратят заместващи данни съгласно процедурите в Правилата за измерване на количеството електрическа енергия и тези правила за търговия.

(5) Изпращането на дневните и месечните извлечения за сетълмент се извършва чрез средства, одобрени от независимия преносен оператор.

(6) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Координаторите на балансиращи групи имат право да оспорят данните в извлеченията в рамките на два месеца от получаването им.

Раздел V

Фактуриране на балансираща енергия

Чл. 178. (1) Независимият преносен оператор и координаторите на балансиращи групи извършват фактуриране на база месечно извлечение за сетълмент по чл. 175 за количеството балансираща енергия, което са продали за съответния отчетен период.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Всички фактури се издават с дата последния ден на календарния месец, за който се отнасят, и се предоставят на търговските участници до 10-о число на месеца, следващ отчетния.

(3) Срокът за плащане на задължения на координаторите на балансиращи групи към независимия преносен оператор е до 15-о число на месеца, следващ отчетния.

(4) Срокът за плащане на задължения на независимия преносен оператор към координаторите на балансиращи групи е до 20-о число на месеца, следващ отчетния.

Раздел VI

Правила за сетълмент на небалансите на доставчиците на балансираща енергия и допълнителни услуги

Чл. 179. (1) Независимият преносен оператор извършва изчисления за всеки доставчик на балансираща енергия и допълнителни услуги за количеството балансираща енергия, реално предоставено за всеки интервал на диспечирание, след получаване на потвърдените измерени нетни стойности на диспечиранияте производствени и потребяващи обекти.

(2) Реално предоставената/закупената балансираща енергия от доставчиците на балансираща енергия в резултат на активирано предложение за балансиране се определя съгласно чл. 4 и 5 от методиката - приложение № 1.

(3) Независимият преносен оператор изчислява за всеки период на диспечирание разликата между разпоредения небаланс (КЕРН) и количеството балансираща енергия, реално предоставено в резултат на активирано предложение надолу (КЕАЗ) или активирано предложение нагоре (КЕАП).

(4) Независимият преносен оператор заплаща/получава заплащане на/от доставчици на балансираща енергия за цялото количество балансираща енергия, активирана според разпореденията, издадени от диспечера на независимия преносен оператор.

(5) Извлеченията за сетълмент на доставчиците на балансираща енергия се издават в сроковете по чл. 177.

Раздел VII

Оспорвания и рекапитулации

Чл. 180. (1) При оспорване на извлечение за сетълмент в сроковете по чл. 177, ал. 6 от координатор на балансираща група, доставчик на балансираща енергия или участник в борсовия пазар на електрическа енергия независимият преносен оператор проверява информацията в рамките на два работни дни и:

1. приема оспорването и издава ново извлечение за сетълмент, което се изпраща и потвърждава в рамките на два работни дни от получаването на известието за оспорване;

2. не приема оспорването и информира оспорващата страна в рамките на два работни дни от получаването на известието за оспорване.

(2) В случай че спорът по ал. 1 не е разрешен към датата на издаване на фактурите, последните се издават на основание на оспорването извлечение.

Чл. 181. (1) След разрешаването на спор по извлечение за сетълмент независимият преносен оператор издава нови извлечения за сетълмент.

(2) При промяна на данъчната основа, за която е била издадена фактура, след разрешаване на спора се издава съответно данъчно дебитно или кредитно известие.

(3) Задълженията по издадените данъчни дебитни или кредитни известия се плащат в сроковете по чл. 178, ал. 3 и 4.

Чл. 182. (1) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.)
Рекапитулация следва да бъде извършвана при промяна на данните за сетълмент със задна дата само за обектите по чл. 86, ал. 1, дължаща се на неточности при отчитане, обработка и валидиране на информацията от собствениците на средствата за търговско измерване, грешки при предаване на информацията на независимия преносен оператор, неизправност на средствата за търговско мерене, технически грешки при извършването на сетълмента или изменения в нормативната уредба.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.)
Рекапитулацията по ал. 1 се извършва за период, не по-дълъг от два месеца, предхождащ датата на установяване на промяната на данните за сетълмент, единствено по отношение на засегнатите обекти.

(3) При извършване на рекапитулацията по ал. 1 независимият преносен оператор не променя цените на балансиращата енергия, определени за периода по ал. 2.

Чл. 183. Отчитането, валидирането и изпращането на данни от средствата за търговско измерване, собственост на разпределителните предприятия, се извършва в съответствие с Правилата за измерване на количествата електрическа енергия.

Раздел VIII

Гарантиране на сделките с балансираща енергия

Чл. 184. (1) (Доп. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.)
Координаторите на балансиращи групи предоставят в полза на оператора гаранционно обезпечение за сделките, сключвани от тях на пазара на балансираща енергия. Независимият преносен оператор не изисква обезпечение за групата на оператора на борсовия пазар на електрическа енергия.

(2) Обезпечението по ал. 1 представлява безусловна и неотменяема банкова гаранция, открита в полза на оператора, по утвърден от оператора образец с валидност една година или паричен депозит по сметка на оператора.

(3) Размерът и видът на гаранционното обезпечение се определят в договора за балансиране.

(4) В случай че координатор на балансираща група не погаси свое задължение към оператора в срока, посочен в чл. 178, ал. 3, операторът има право чрез писмено искане до банката да инкасира дължимата сума и

натрупаната лихва от предоставеното обезпечение.

Чл. 185. (1) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) При първоначална регистрация на пазара на балансираща енергия на координатор на стандартна балансираща група по чл. 59 операторът определя размера на гаранционното обезпечение (ДН) по формулата:

$$ДН_k = КН * EP_k * ЦР,$$

където:

ДН_k е първоначалната стойност на гаранционното обезпечение на координатор на балансираща група k, лв.;

КН - коефициент на обезпечаване при първоначална регистрация на координатор на балансираща група k;

EP_k - базово количество електрическа енергия за определяне на първоначалното гаранционно обезпечение на координатор на балансираща група k, MWh;

ЦР – средната цена за енергиен недостиг от предходен календарен месец, лв./MWh.

(2) Стойността на коефициента на обезпечаване (КН) е - 0,05.

(3) Базовото количество електрическа енергия (EP) се определя по формулата:

$$EP = k * \sum_{l=1}^n KEI_l k$$

където:

KEI е най-голямото месечно количество потребена електроенергия от обектите на потребители за последните 6 календарни месеца, предхождащи регистрацията, в балансираща група с координатор на балансираща група k - производител или търговец, MWh;

или

KEI - най-голямото месечно количество, произведено от обектите на производител за последните 6 календарни месеца, предхождащи регистрацията, в балансираща група, в която няма обекти на потребители, с координатор на балансираща група k - производител, MWh;

k - коефициент, отчитащ взаимното компенсиране на небалансите между обектите в балансираща група, който е равен на 0,5 (k = 0,5).

(4) Коефициент "k" не се прилага за търговски участници, които са поели отговорност за балансиране само на собствени обекти.

Чл. 186. (1) Независимият преносен оператор извършва актуализация на размера на гаранционното обезпечение на координатор на стандартна балансираща група най-малко един път годишно.

(2) Независимият преносен оператор има право да извърши актуализация

на размера на гаранционното обезпечение и в случаите, когато:

1. има промяна в цената ЦР;
2. независимият преносен оператор е регистрирал нови обекти или е заличил обекти в балансиращата група на координатор на балансираща група k.

(3) Независимият преносен оператор извършва актуализация на гаранционното обезпечение във всички случаи, когато размерът на гаранционното обезпечение, получен по реда на ал. 4, се променя с повече от 10 %.

(4) Размерът на актуализираното гаранционно обезпечение (ДА) се определя по формулата:

$$ДА_k = НН_k + (КА * ЕД_k * ЦР) ,$$

където:

ДА_k е актуализираната стойност на гаранционното обезпечение на координатор на балансираща група k, лв.;

ЦР - среднопретеглената цена за недостиг за последните 6 календарни месеца, предхождащи актуализацията, лв./MWh;

НН_k - най-голямата положителна разлика между общата сума на задълженията и общата сума на вземанията на координатор на балансираща група k за последните 6 месеца, предхождащи актуализацията, лв.;

КА - коефициент на обезпечаване при актуализиране на гаранционното обезпечение;

ЕД_k - базовото количество електрическа енергия за определяне на актуализираното гаранционно обезпечение на координатор на балансираща група k, MWh.

(5) Стойността на коефициента на обезпечаване (КА) е - 0,025.

(6) Базовото количество електрическа енергия (ЕД) се определя по формулата:

$$ЕД = k * \sum_{i=1}^n KEIik$$

където:

КЕИ е най-голямото месечно количество потребена електроенергия от обектите на потребители за последните 6 календарни месеца, предхождащи регистрацията, в балансираща група с координатор на балансираща група k - производител или търговец, MWh;

или

КЕИ - най-голямото месечно количество, произведено от обектите на производител за последните 6 календарни месеца, предхождащи регистрацията, в балансираща група, в която няма обекти на потребители, с координатор на балансираща група k - производител, MWh;

k - коефициент, отчитащ взаимното компенсиране на небалансите между обектите в балансираща група, който е равен на 0,5 (k = 0,5).

(7) Коефициент "k" не се прилага за търговски участници, които са поели отговорност за балансиране само на собствени обекти.

(8) Минималната сума на гаранционното обезпечение за координатор на

стандартна балансираща група k след актуализация е 20 000 лв.

(9) Гаранционното обезпечение по ал. 6 ще се изисква и от координатори на балансиращи групи - търговци на електрическа енергия, които не са поели отговорност за балансиране на обекти на потребители.

Чл. 187. (1) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) При първоначална регистрация на пазара на балансираща енергия на координатор на специална балансираща група независимият преносен оператор определя размера на гаранционното обезпечение (ДН) по формулата:

$$ДН_k = КН * ЕР_k * ЦР$$

където:

ДН_k е първоначалната стойност на гаранционното обезпечение на координатор на балансираща група k, лв.;

КН - коефициент на обезпечаване при първоначална регистрация на координатор на балансираща група k;

ЕР_k - базово количество електрическа енергия за определяне на първоначалното гаранционно обезпечение на координатор на балансираща група k, MWh;

ЦР – средната цена за енергиен недостиг от предходен календарен месец, лв./MWh.

(2) Стойността на коефициента на обезпечаване (КН) е - 0,02.

(3) (Доп. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Базовото количество електрическа енергия (ЕР) се определя по формулата:

$$ЕР = k * \sum_{i=1}^n КЕИ_{ik}$$

където:

КЕИ е средното месечно количество потребена електроенергия от обектите на потребители за последните 6 календарни месеца, предхождащи регистрацията, в балансираща група с координатор на балансираща група k - обществен доставчик или краен снабдител или доставчик от последна инстанция, MWh или КЕИ е средното месечно количество произведена електрическа енергия от обектите на производители за последните 6 календарни месеца, предхождащи регистрацията, в балансираща група с координатор на балансираща група k – обществен доставчик или краен снабдител, MWh;

k - коефициент, отчитащ взаимното компенсирание на небалансите между обектите в балансираща група, който е равен на 0,2 (k = 0,2).

(4) Минималната сума на гаранционното обезпечение за координатор на специална балансираща група е 100 000 лева.

(5) (Нова – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Принципите за определяне гаранционното обезпечение за координатор на специална балансираща група с обекти на ВИ и

ВЕКП се прилагат и за координаторите на комбинирани балансиращи групи.

Чл. 188. (1) Независимият преносен оператор извършва актуализация на размера на гаранционното обезпечение на специална балансираща група най-малко един път годишно.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Независимият преносен оператор има право да извърши актуализация на размера на гаранционното обезпечение и при:

1. промяна в цената ЦР;
2. регистрация от независимия преносен оператор на нови обекти или заличаване на обекти в балансиращата група на координатор на балансираща група k;
3. случай, че прогнозното задължение съгласно предварителен физически сетълмент в рамките на месеца надвиши предоставеното гаранционно обезпечение на съответния координатор;
4. други, обосновани от независимия преносен оператор случаи.

(3) Независимият преносен оператор извършва актуализация по ал. 2 във всички случаи, когато размерът на гаранционното обезпечение, предоставено в полза на независимия преносен оператор, се променя с повече от 10 %.

(4) Размерът на актуализираното гаранционно обезпечение (ДА) се определя по формулата:

$$ДА_k = НН_k + (КА * ЕД_k * ЦР)$$

където:

ДА_k е актуализираната стойност на гаранционното обезпечение на координатор на балансираща група k, лв;

ЦР - среднопретеглената цена за недостиг за последните 6 календарни месеца, предхождащи актуализацията, лв./MWh;

НН_k - най-голямата положителна разлика между общата сума на задълженията и общата сума на вземанията на координатор на балансираща група k за последните 6 месеца, предхождащи актуализацията, лв.;

КА - коефициент на обезпечаване при актуализиране на гаранционното обезпечение;

ЕД_k - базовото количество електрическа енергия за определяне на актуализираното гаранционно обезпечение на координатор на балансираща група k, MWh.

(5) Стойността на коефициента на обезпечаване (КА) е - 0,01.

(6) Базовото количество електрическа енергия (ЕД) се определя по формулата:

$$ЕД = k * \sum_{i=1}^n KEI_{ik}$$

където:

КЕИ е средното месечно количество потребена електроенергия от обектите на потребители за последните 6 календарни месеца, предхождащи регистрацията, в балансираща група с координатор на балансираща група k -

обществен доставчик или краен снабдител или доставчик от последна инстанция, MWh;

k - коефициент, отчитащ взаимното компенсиране на небалансите между обектите в балансираща група, който е равен на 0,2 ($k = 0,2$).

(7) Минималната сума на гаранционното обезпечение за координатор на специална балансираща група k след актуализация е 100 000 лева.

(8) Независимият преносен оператор ще изисква актуализация на сумата по гаранционното обезпечение, в случай че след извършване на актуализацията разликата между предоставеното гаранционно обезпечение и актуализираната сума надхвърля 10 % от предоставеното гаранционно обезпечение.

(9) Координаторът на балансираща група е задължен да предостави нова банкова гаранция в срок 10 работни дни преди изтичане на валидността на съществуващата гаранция.

(10) (Нова – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Принципите за актуализиране на гаранционното обезпечение за координатор на специална балансираща група с обекти на ВИ и ВЕКП се прилагат и за координаторите на комбинирани балансиращи групи.

Чл. 189. (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Независимият преносен оператор изпраща писмено известие за размера на актуализираното гаранционно обезпечение на координатора на балансиращата група, който е длъжен да актуализира сумата в срок до 2 работни дни.

Раздел IX

Условия за използване на гаранционните обезпечения

Чл. 190. (1) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) В случай че координатор на балансираща група не изплати в срок задължение, фактурирано по чл. 178, ал. 1, независимият преносен оператор изпраща искане за инкасиране на дължимата сума от банковата гаранция или усвоява дължимата сума от предоставен депозит в срок не по-кратък от 2 работни дни след датата на падежа по фактурата.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Координаторите на балансиращи групи са длъжни да възстановят средствата по гаранционните обезпечения в рамките на два работни дни считано от уведомяване от страна на независимия преносен оператор за изпратено искане за инкасиране на гаранцията.

Глава единадесета МОНИТОРИНГ НА ПАЗАРА НА ЕЛЕКТРИЧЕСКА ЕНЕРГИЯ

Раздел I Цел на мониторинга на пазара

Чл. 191. (1) Мониторингът на пазара се осъществява от Държавната комисия за енергийно и водно регулиране (комисията) и независимия преносен оператор. Той е необходим, за да определи степента на ефективност, прозрачност и конкурентност на пазара и да гарантира, че всички участници на пазара спазват правилата за търговия и другите нормативно определени изисквания.

(2) Координаторите на стандартна и специална балансираща група предоставят на комисията периодично информация, както следва:

1. Данни за членовете на балансиращата група, в т.ч. седалище, адрес на управление, лице за контакт, ЕИК, регистрационен код на балансиращ пазар и др. (за битови клиенти се подава само обобщена информация).

2. Количества търгувана електроенергия между членовете на балансиращата група.

3. Цени, по които се търгува електроенергията между членовете на балансиращата група.

4. Количества и цени за разпределение на небалансите в балансиращата група.

5. Друга информация, необходима за целите на мониторинга.

(3) Целта на мониторинга е да определи (оцени):

1. структурата и работата на пазара;

2. ефективността на пазара;

3. наличието на злоупотреби на пазарна сила и мощ;

4. необходимостта от промени в правилата за търговия и цялата структура на пазара, възникнали в процеса на работа на електроенергийния пазар;

5. необходимостта от промени в процедурите на оператора на електроенергийната система.

Раздел II

Информация, предоставяна на комисията от търговските участници

Чл. 192. (1) Търговските участници предоставят на комисията необходимата информация и документи за изготвяне на мониторинговия доклад съгласно посочени от комисията обхват, период и срок за всеки конкретен случай.

(2) Информацията се предоставя на хартиен и електронен носител.

(3) Търговските участници не могат да отказват предоставяне на поисканата от комисията информация, като се позовават на търговска тайна.

(4) При необходимост във връзка с правомощията на комисията в процеса на мониторинг на пазара на електрическа енергия комисията може да изисква и допълнителна информация от търговските участници.

(5) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) В случай че предоставената информация е невярна, непълна, неточна или не е предоставена в определения срок, КЕВР има право да санкционира търговския участник съгласно разпоредбите на ЗЕ.

Раздел III

Информация, предоставена от оператора на електроенергийната система

Чл. 193. Операторът изготвя, поддържа и периодично публикува обща и специализирана информация за дейността на пазара, за сделките по свободно договорени цени и енергията, търгувана на балансиращия пазар.

Чл. 194. Операторът създава и поддържа електронни регистри и архив на:

1. търговски участници;
2. координатори на балансиращи групи;
3. доставчици на балансираща енергия;
4. подадени и регистрирани графици за доставка;
5. отхвърлени или оттеглени графици за доставка;
6. количества електрическа енергия, търгувана чрез договори при свободно договорени цени;
7. физически данни и характеристики на обектите на търговските участници;
8. подадени, отхвърлени и приети предложения и заявки на пазара на балансираща енергия;
9. разпореждания на оператора за активиране на предложения и заявки;
10. разпореждания за прекъсване на дейността на пазара при аварийни ситуации;
11. данни от средствата за търговско измерване на електрическата енергия на търговските участници;
12. данни от извлеченията за сетълмент;
13. данни за дължимите гаранционни обезпечения от търговските участници;
14. движение на парични потоци между оператора, от една страна, и координаторите на балансиращи групи и доставчици на балансираща енергия, от друга.

Чл. 195. Операторът предоставя общодостъпна информация за дейността на пазара, включваща:

1. актуален регистър на координаторите на балансиращи групи и доставчици на балансираща енергия;
2. общо количество електрическа енергия, търгувано при свободно договорени цени на дневна и месечна база;
3. количества електрическа енергия, продадени до краен потребител;
4. цени на балансираща енергия за отделните периоди на сетълмент.

Чл. 196. Операторът предоставя на всеки търговски участник достъп до информация, отнасяща се до неговото участие на пазара, в срокове и съдържание, както следва:

1. регистрирани графици за доставка - до 18 ч. в деня, предхождащ доставката;
2. регистрирани предложения и заявки - до 18 ч. в деня, предхождащ датата, за която се отнасят;
3. разпореждания във връзка с активиране на предложения и заявки на

търговския участник - до 18 ч. на втория работен ден след датата на диспечирание;

4. дневни извлечения за сетълмент за дните от понеделник до неделя включително в срок до 3 работни дни след изтичане на седмицата, като при липса на данни не по вина на оператора срокът тече от момента на получаване на данните, но не по-късно от 3 дни след края на отчетния период;

5. обобщени извлечения за сетълмент до 5 дни след изтичане на календарния месец.

Раздел IV

Анализ и оценка на ефективността на електроенергийния пазар

Чл. 197. Въз основа на информацията съгласно раздели втори, трети и пети комисията извършва анализ на ефективността на функционирането на пазара и свободната конкуренция.

Чл. 198. Търговски участник със значително въздействие върху пазара е участник, който самостоятелно или съвместно с други се ползва от позиция, равностойна на господстваща, т.е. позиция на икономическа сила, позволяваща му независимо поведение от конкуренти, потребители и крайни клиенти.

Чл. 199. Ефективна конкуренция е налице, когато нито един търговски участник, самостоятелно или съвместно с други търговски участници, няма значително въздействие върху свободния пазар.

Чл. 200. (1) При извършване на анализа комисията определя пазарния дял на всеки един от търговските участници, осъществяващи дейност на свободния пазар.

(2) Пазарният дял на всеки от търговските участници на свободния пазар се изчислява въз основа на някои от следните показатели:

1. нетни приходи от продажба на електрическа енергия;
2. количество продадена електрическа енергия на търговци и на крайни клиенти;
3. брой клиенти;
4. други, приложими в зависимост от спецификата на съответния пазар съгласно законодателството за защита на конкуренцията.

(3) Водещ показател за определянето на пазарния дял на свободния пазар е количеството продадена електрическа енергия на търговци и крайни клиенти.

(4) В зависимост от особеностите на пазара комисията може да използва и други показатели, въз основа на които да определя пазарните дялове, като необходимостта за използване на допълнителни показатели се мотивира в решението на комисията за резултатите от извършения пазарен анализ.

Чл. 201. (1) При оценка на пазарните дялове на предприятията на

свободния пазар се отчита и степента на пазарна концентрация.

(2) Степента на пазарна концентрация се изчислява чрез използване на показателите индекс на Херфиндал-Хиршман (HHI) и коефициент на пазарна концентрация (CR).

(3) Индексът на Херфиндал-Хиршман се определя по формулата:

$$I_{HH} = 10000 \sum_{i=1}^n X_i^2$$

където:

X_i е пазарният дял на i -тия участник, в %;

n - броят на участниците на свободния пазар.

(4) В съответствие с получената стойност за IHH за свободния пазар може да се определи като:

1. нормален конкурентен пазар с ниско ниво на концентрация - при стойности на IHH под 1000;

2. сравнително конкурентен пазар със средно ниво на концентрация - при стойности на IHH от 1000 до 1800;

3. слабо конкурентен пазар с високо ниво на концентрация - при стойности на IHH над 1800.

(5) Коефициентът на пазарна концентрация се определя по формулата:

$$CR_m = \sum_{i=1}^m W_i,$$

където:

W_i е пазарният дял на i -тия участник, в %;

m - броят на участниците с най-голям пазарен дял; обикновено $m = 1$ и $m = 3$.

(6) В съответствие с получените стойности за CR1 и CR3 свободният пазар може да се определи, както следва:

1. стойност на CR1 > 20 % - има значение за нивото на конкуренцията;

2. стойност на CR1 > 40 % - предполага господстващо положение на пазара;

3. стойност на CR1 > 50 % - безусловно се счита за индикация за господстващо положение на пазара;

4. стойност на CR3, равна на почти 0 % - идеална конкуренция;

5. стойност на CR3 между 40 % и 70 % - средно конкурентен пазар;

6. стойност на CR3 между 70 % и 100 % - слабо конкурентен пазар.

Раздел V

Резултати от мониторинга на пазара

Чл. 202. Операторът изготвя и предоставя на комисията регулярни отчети, обхващащи месечни, тримесечни и едногодишни периоди от дейността на

пазара, и извънредни отчети, поискани от комисията, съдържащи информация за:

1. търговски участници на пазара и търгувани от тях количества енергия по свободно договорени цени;
2. общо количество енергия, търгувано по свободно договорени цени;
3. цени на балансираща енергия за излишък и за недостиг - минимални, средни и максимални;
4. сетълмент на оператора;
5. неправомерни действия на пазара и неспазване на правилата за търговия;
6. друга информация, поискана от комисията.

Чл. 203. Данните се съхраняват в база данни на оператора 6 години.

Чл. 204. Всички данни с изключение на общодостъпната информация са поверителни и подлежат на защита в съответствие с чл. 114 ЗЕ.

Чл. 205. Комисията изготвя годишен мониторингов доклад за работата на електроенергийния пазар, който съдържа:

1. оценка на структурата и работата на наблюдаваните съответни пазари;
2. оценка на неправилното функциониране на пазара и възможните причини за това;
3. анализ на причините, довели до неправилно функциониране на пазарите, в случай че бъде установено такова, включително злоупотреба с господстващо положение, практики и действия, които са в противоречие с добросъвестните търговски практики и увреждат или могат да увредят интересите на конкурентите, както и всякакви други нарушения на задълженията, произхождащи за търговските участници по силата на тези правила;
4. предложения за мерки за отстраняване на установените нарушения, възникнали в резултат на работата на електроенергийния пазар или повдигнати от пазарните участници;
5. предложения за изменения на правилата за търговия с електрическа енергия и/или всяко друго законодателство, свързано с тях.

Чл. 206. (1) Комисията предприема ефективни възпиращи санкции срещу търговските участници, които са допуснали нарушения на правилата за търговия, и/или уведомява други компетентни органи.

(2) Комисията си сътрудничи с други компетентни държавни органи и други национални регулаторни органи.

Чл. 207. (1) Операторът публикува официално месечни доклади до 15-о число на следващия месец и годишен доклад за дейността на пазара до 31.03 на интернет страницата си.

(2) Комисията публикува официално годишния мониторингов доклад за електроенергийния пазар до 15 юли на интернет страницата си.

Чл. 208. (Нов – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Комисията за енергийно и водно регулиране упражнява контрол за спазването на тези правила и на правилата за работа на организиран борсов пазар на електрическа енергия.

ДОПЪЛНИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА

§ 1. (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) По смисъла на тези правила:

1. **"Виртуален електромер"** – пресметнати сумирани стойности на консумираната и отдадената активна електрическа енергия от местата на измерване на един или няколко обекта на регистриран търговски участник на пазара на електрическа енергия, определени по смисъла на Правилата за измерване на количеството електрическа енергия (ДВ, бр. 98 от 2013 г.).

2. **"Клирингова цена"** – пресечната точка на кривите на търсене и предлагане, които са формирани чрез метода на линейна интерполация и отразяват агрегираните оферти за покупка и продажба. Изчислената по алгоритъма на търговската платформа на борсовия оператор клирингова цена е цената на всички сделки, сключени на борсовия пазар за определена пазарна зона, определен ден на доставка и определен интервал на доставка – един час.

3. **"Квотни централи"** – централи по чл. 93а от Закона за енергетиката, които могат да предоставят разполагаемост, отчитайки производствените характеристики на техните агрегати и прогнозните режими на работа.

4. **"Група на оператора на борсовия пазар"** – група на борсовия оператор за целите на известяването на сделките, сключени на борсовия пазар, към независимия преносен оператор, която група не реализира небаланси.

5. **"Междурегионално обединение на пазара"** (Multi-regional coupling project – MRC) – проект за обединение на националните електроенергийни пазари на базата на Европейския целеви модел (Single Price Market Coupling for DAM) с имплицитно разпределение на трансграничните преносни способности.

6. **"Мрежови услуги"** – достъп до електропреносната мрежа, пренос на електрическа енергия през електропреносната мрежа, достъп до електроразпределителните мрежи и пренос на електрическа енергия през електроразпределителните мрежи.

7. **"Непряк член на балансираща група"** – обект на търговски участник, за който не се известяват самостоятелно графици към независимия преносен оператор. За този обект участникът е прехвърлил отговорността си за

балансиране на координатор на балансираща група с договор за балансиране с координатор на балансираща група. За обект на краен клиент означава, че за този обект клиентът е сключил договор само с един доставчик и е прехвърлил отговорността за балансиране на този доставчик в качеството му на координатор на балансираща група.

8. **"Обект"** – всяка отделена по отношение на измерването на електрическата енергия електрическа инсталация на даден търговски участник.

9. **"Пряк член на балансираща група"** – обект на търговски участник, за който може да бъде сключен договор с повече от един доставчик/клиент, като отговорността за балансиране е прехвърлена само на един от тях, регистриран като координатор на балансираща група. Търговският участник има право да възложи на координатора да осъществява известяването на графиците за обмен за този обект или самостоятелно да извършва известяването след получен идентификационен код от независимия преносен оператор. Самостоятелно известяване може да извършва търговски участник с обект, присъединен към електропреносната мрежа. Производителите по чл. 56, ал. 7, т. 1, подточка 1.1 са преки членове на специалната балансираща група на обществения доставчик.

10. **"Период на диспечирание"** – 15 минути.

11. **"Период на сетълмент"** – 1 час.

12. **"Стандартизиран товаров профил"** – поредица от коефициенти, която отразява почасовото разпределяне на потреблението на активната електрическа енергия за тип обект за даден период от време. Сборът от коефициентите за периода е равен на единица. Стандартизиращият товаров профил отчита типа на обекта, външната температура, характеристиката на деня от периода (работен, почивен, празничен) и сезона (летен, зимен, преходен).

13. **"Ценово обединение на регионите"** (Price coupling of region – PCR) – инициатива на седемте най-големи борсови оператора в Европа, целящ осъществяването чрез общи правила и процедури на Европейския целеви модел за общ пазар на електрическа енергия.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 2. Правилата за търговия с електрическа енергия са изготвени на основание чл. 91, ал. 2 от Закона за енергетиката и са приети от Държавната комисия за енергийно и водно регулиране с решение по протокол № 110 от 18.07.2013 г. по т. 1 и отменят Правилата за търговия с електрическа енергия, приети от Държавната комисия за енергийно и водно регулиране с решение по протокол № 94 от 25.06.2010 г. по т. 5 (ДВ, бр. 64 от 2010 г.).

§ 3. Правилата за търговия с електрическа енергия влизат в сила от датата

на обнародването им в "Държавен вестник".

§ 4. (Нов – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Независимият преносен оператор обявява датата, от която условията за прилагане на правилата за търговия с електрическа енергия към всички координатори на балансиращи групи са изпълнени.

§ 5. (Нов – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) В случай на разпоредено ограничение на производството на електрическа енергия определянето на небалансите се извършва по инструкция, изготвена от електроенергийния системен оператор и публикувана на интернет страницата му.

§ 6. (Нов – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Правилата за изменение и допълнение на Правилата за търговия с електрическа енергия са приети от ДКЕВР с решение по т. 8 от протокол № 54 от 8.04.2014 г.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ
към Правилата за изменение и допълнение на
Правилата за търговия с електрическа енергия
(ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.)

.....

§ 92. (1) Правилата за изменение и допълнение на Правилата за търговия с електрическа енергия влизат в сила от деня на обнародването им в "Държавен вестник" с изключение на: чл. 56, ал. 17, 18 и 19 и чл. 70, които влизат в сила от 1 януари 2016 г.

(2) До влизането в сила на чл. 56, ал. 17, 18 и 19 и чл. 70 производителите на електрическа енергия от възобновяеми източници, членове на специална балансираща група, които са достигнали размера на нетното специфично производство, продават произведената от тях електрическа енергия по свободно договорени цени, без да променят принадлежността си към балансираща група, а тези, които са променили принадлежността си към стандартна балансираща група, съответният мрежови оператор регистрира служебно в съответната специална балансираща група от 1 януари 2016 г.

§ 93. (1) В срок до 31 януари 2016 г. търговците на електрическа енергия, координаторите на балансиращи групи и операторите на електроразпределителни мрежи привеждат договорните си отношения, свързани с клиенти, регистрирани на пазара на електрическа енергия със стандартизирани товари профили преди влизането в сила на Правилата за изменение и допълнение на Правилата за търговия с електрическа енергия, в съответствие с разпоредбите на тези правила.

(2) В срок до 31 януари 2016 г. търговците на електрическа енергия, снабдяващи клиенти, регистрирани на пазара на електрическа енергия със стандартизирани товари профили преди влизането в сила на Правилата за изменение и допълнение на Правилата за търговия с електрическа енергия, привеждат договорните си отношения с тези клиенти в съответствие с

разпоредбите на тези правила.

(3) За клиентите, регистрирани на пазара на електрическа енергия със стандартизирани товари профили преди влизане в сила на Правилата за изменение и допълнение на Правилата за търговия с електрическа енергия, чл. 94, ал. 3 и 4 се прилагат от 1 февруари 2016 г.

§ 94. В срок до 31 януари 2016 г. операторите на електроразпределителни мрежи предприемат необходимите организационни и технически действия за осигуряване прилагането на стандартизирани товари профили и изпълнението на задълженията им съгласно чл. 104б.

§ 95. В шестмесечен срок от влизането в сила на тези правила КЕВР приема инструкцията по чл. 103а. До приемането на инструкцията по чл. 103а се прилага глава осма.

§ 96. Навсякъде в правилата думите "ДКЕВР" се заменят с "КЕВР".